የዝግጅት ማነሣሻ፥ ገለጣ እና አጠቃላይ እይታ።

ናይጀሪያ ውስጥ ከዋራ በተባለው ክፍለ አገር፥ አንድ ሆቴል በር ላይ፥ በሚገኝ አንድ መደብር ውስጥ አስደናቂ ቅርፃ ቅርፆችን የሚሸጥ ዳንኤል የሚባል ሰው አለ። ደህና ጥቁር እንጨት ይመርጥና በሞያው አስጊጦ፥ እሱ እንደሚለው ወደ "ዘላለማዊ ውበት (ለአንዳንዶች ደስታ)" ይለውጠዋል።

ዳንኤል ከእንጨት ቁራጭ ቅርፃ ቅርፆችን ሲሠራ ለማየት ዕድል አግኝቻለሁ። በእጁ የያዛቸው ቁርጥራጭ እንጨቶች ወደ መልካም ነገር የመለወጥ ተስፋ ነበራቸው። ቅርፃ ቅርፆችን ከእንጨት መሥራት፥ ሥነ-ጥበብም ሳይንስም ነው። የቅርፃ ቅርፅ ሥራ ሳይንሳዊ ጎኑን ጥሩ የሞያው ባለቤቶች ሁሉ ይጋሩታል። ሥነ-ጥበባዊ ጎኑ ግን፥ እውነተኛና ጥሩ ሥራ መፍጠርን ይጠይቃል። እያንዳንዱ የዳንኤል ቅርፃ ቅርፅ ሥራ፥ የሥነ-ጥበባዊ ስጦታው፥ የትምህርቱና የሥራ ትጋቱ ድንቅ አሻራ ነበር።

ውይይት ጀመርንና፥ ብልህ በሆነ አነጋገር እንዲህ በማለት ስለ ዝግጅቱ ገለጠልኝ፤ "ዛፉን እግዚአብሔር ፈጠረው፤ ቅርፃ ቅርፆቹን ደግሞ፥ እግዚአብሔር ከፈጠረው ዛፍ ዳንኤል ሠራቸው።"

እርሱ በተናገረው ጥልቅ አሳብ ውስጥ፥ ከገላጭ ስብከት ዝግጅትና አቀራረብ ሂደት ጋር የሚመሳሰሉ ብዙ ሁኔታዎች አገኘሁ። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ሲሆን፥ ስብከቶች ደግሞ እኛ ከእግዚአብሔር ቃል የምናዘጋጃቸው ናቸው። ብዙ ሰዎች የገላጭ ስብከት አዘገጃጀት ዘዴን ይጠቀማሉ። ጥሩ ሰባኪዎች ደግሞ ጥናትንና አቀራረብን በተመለከተ ተመሳሳይ አሠራር አላቸው። እንደ ሥነ-ጥበብነቱ ግን፥ ስብከት የሰባኪው የራሱ ብቻ ነው። የሰባኪው ስጦታ፥ የተማረው ትምህርትና ትጋቱ ሥራውን የግል ያደርጉታል።

> መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ነው፤ ስብከቶች ደግሞ እኛ ከእግዚአብሔር ቃል የምናዘጋጃቸው ናቸው።

እውነት ነው፥ ከእንጨት በተሠራው ቅርፅና በርስዎ ስብከት መካከል ልዩነት አለ- ሕይወት እራሷ! ሕይወት ያለው ዛፍ፥ ግዑዝ ወደ ሆነ ትንሽ ውብ ነገር ተለውጧል። የእርስዎ ስብከት በሕያው እግዚአብሔር ተቆጣጣሪነት፥ ሕያው የሆነውን የእግዚአብሔር ቃል፥ በአድማጮች ውስጥ ሕይወትን ወደሚያቀርብና ወደሚፈጥር ስብከት ይለውጠዋል። ስብከትዎ ውበት ካለውና ደስታ ከሚሰጥ ነገር ይበልጣል፤ የዘላለማዊ ሕይወት ጉዳይ ነውና።

የገላጭ ስብከት አስፈላጊነት

አለመታደል ሆነና አንዳንድ ሰባኪዎች፥ መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ያዘጋጀው ቃል መሆኑን አያምኑም። የመናገሪያ መድረኮችን የሚይዙና ያልተለወጡ ሰባኪዎች በምድራችን ሞልተዋል። የጌታን ቃልም ሆነ የቃሉን ጌታ አያምኑም። ከአንድ ጳጳስ ጋር በተከታታይ ደብዳቤ እንጻጻፋለን። ባልተለወጡ ሰባኪዎች የተከበበ ውድ የእግዚአብሔር ሰው ነው። ከወንጌላዊነት አቋሙ የተነሣ፥ ከአገልግሎቱ ሊያስወግዱት አስፈራሩት። መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ያዘጋጀው መሆኑን ሰዎቹ አያምኑም።

ሌሎች ሰባኪዎች ደግሞ ስብከት ያለ መጽሐፍ ቅዱስ ሊዘጋጅ ይችላል ብለው ያምናሉ። ስለሆነም የጊዜውን አባባልና ለመድረክ ስብከት ይጠቅማሉ የሚሏቸውን ዜናዎች ይከታተላሉ። እንዲህ ያሉ ስብከቶች ብዙ ጊዜ የሚደመጡት፥ ከስፖርት፥ ከሙዚቃ፥ ከፖለቲካ እና ባሕል የተወሰዱ መግለጫዎች በሚሰሙባቸው ምሁራዊ መድረኮች ሲሆን፥ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ይዘታቸው በጣም ጥቂት ነው። በእስያ በምትገኝ ከተማ የሚኖር አንድ አስተዋይ አማኝ፥ የመጋቢው ስብከት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ይዘት የሌለው መሆኑን ለመግለጥ በኀዘን እንዲህ አለ፥ “መጋቢዬ መጽሐፍ ቅዱስ ለአድማጮቹ በቂ የሆነና የረቀቀ አሳብ አለው ብሎ አያምንም፤ በጎችን አይመግብም ለቀጭኔዎች ግን ንግግር ያደርጋል”።

ስብከቶቻቸውን ማዘጋጀት ያለባቸው መሆኑን የማያምኑ ሰባኪዎችም አሉ። እንዲህ ያሉት ሰዎች ለመድረክ አገልግሎት ብዙም አይደክሙም። የስብከቱ መጀመሪያ ጊዜ ሲቃረብ መለኮት በድንገት በመልእክቱ ይሞላናል ብለው ይጠብቃሉ። የስብከት ዝግጅትን አስመልክቶ እንዲህ ያለውን ፍልስፍና የሚከተልና መጋቢ የሆነ አንድ ጓደኛዬ፥ መስበኪያ መድረኩ ላይ ቆሞ በመጨረሻው ደቂቃ ከሰማይ የሚመጣለትን ቃል ሲጠብቅ፥ አንድ አስደንጋጭ ነገር ገጥሞታል። ፍጹም ፀጥታ ሰፍኖ ነበር። ጓደኛዬ በመድረክ ላይ እያለ፥ ባሪያዎቹን በመለኮታዊ መልእክት እንደሚሞላ ቃል ከገባው እግዚአብሔር ጋር ሙግት ጀመረ። አሁንም ጸጥታ ሆነ። በመጨረሻም እጅግ ተስፋ ቆረጠና እንዲህ ሲል ተማጠነ፤ “እግዚአብሔር ሆይ! ስለዚህ ጠዋት ስብከት አንድ ነገር ንገረኝ” እግዚአብሔር ደግሞ እንዲህ አለው፥ “ልጄ ሆይ አልተዘጋጀህም!”

አንዳንድ ሰባኪዎችም ዋና አገልግሎታቸው የሆነውን የስብከት ሥራ ቸል በማለት ላይ ናቸው። የስብከት አገልግሎትን ገለል በማድረግ፥ የምክር አገልግሎትን፥ መሪነትን ወይም ሌሎች አገልግሎቶችን አስቀድመዋል። የአገልግሎት ቅደም ተከተልን በተመለከተ፥ መጽሐፍ

ቅዱስን መስበክ ሁለተኛ ስፍራ የተሰጠው ሆኗል። የሰባኪዎች ዋነኛ ትልበት የሚባክነው፥ በማኅበረሰቡ አስቸኳይ ጉዳዮች ላይ ነው።

አንድ ቀን ጠዋት ጓደኛዬ ከቤተ ክርስቲያን ሲመለስ አገኘሁትና፥ ሰባኪው በዕለቱ የሰበከው ስለምን መሆኑን ጠየቅሁት። የዚያ እሁድ ጠዋት ስብከት ርዕስ "ማንኛውም ክርስቲያን ሊናገራቸው የሚገባው ሦስት ቃላት" የሚል መሆኑን ነገረኝ። "ምን ነበሩ ቃላቱ?" አልኩት። " 'አመሰግናለሁ፥ እባክህ እና አዝናለሁ' የሚሉ ነበሩ" አለኝ።

አንድ ሰው እነዚህን ማኅበራዊ ሥነ-ሥርዓቶች መማሩ በጣም ትክክል ቢሆንም፥ እነርሱን ለመማር ወደ ቤተ ክርስቲያን መሄድ አያስፈልገውም። በቦርድ ስብሰባዎች ላይ እንዲህ ያለ ሥርዓት ያለው ውይይት እንዲደረግ የማይፈልግ ሰባኪ የለም። በመደበኛው የሰንበት ማዕድ ላይ የሚቀርቡ ነገሮች እነዚህ ከሆኑ ግን፥ ቤተ ክርስቲያኒቱ፥ መጋቢው እና ጉባዔው በመንፈሳዊ ርሃብ ይጠቃሉ።

ይህ መጽሐፍ፥ ከላይ የተዘረዘሩትን የመድረክ ስብከት ጉድለቶችን እንዲያስወግዱ ሊረዳዎ፤ እንዲሁም ገላጭ ስብከትን የሕይወትና የአገልግሎትዎ ዓላማ ለማድረግ ይጥሩ ዘንድ ሊጋብዝዎ የታቀደ ነው።

የገላጭ ስብከት በጎ ተጽዕኖ

ገላጭ ስብከት በሕይወትዎ ላይ ልዩ በጎ ተጽዕኖ ሊያደርግና ቀጥሎ ባሉት ነገሮች ሊረዳዎ ይችላል።

- ♦ ሥርዓት ባለው ሁኔታ የእግዚአብሔርን ቃል በማጥናት፥ በእውቀትና በታዛዥነት እንዲያደርጉ
- ♦ ለእያንዳንዱ ሳምንት የሚሆን ስብከት ሲመርጡ፥ የሚያባክኑትን ጊዜና ትልበት እንዲቆጥቡ
- ♦ በሚገባ በሚያውቋቸውና በሚመርጧቸው ርእሶች ብቻ ላይ ከማትኮር ይልቅ፥ ሰፊ ከሆነው የእግዚአብሔር ቃል እንዲሰብኩ

ገላጭ ስብከት ለጉባኤው መንፈሳዊ ሕይወትም ትልቅ አስተዋጽኦ ያደርጋል። ምክንያቱም እርስዎን በሚከተሉት መንገዶች ይረዳዎታልና።

- ♦ በዕለት ተዕለት አገልግሎትዎ ለቃሉ ታማኝ እንዲሆኑ፥ እንዲሁም ላሉበት ሁኔታ ወይም አካባቢ የሚጠቅም መልእክት እንዲያስተላልፉ
- ♦ ሕዝብዎ ሁልጊዜ ለእግዚአብሔርና ለአገልግሎቱ ታማኝ ይሆን ዘንድ ቃሉን የማስታጠቅና ብርቱ የማድረግ ዘዴን በሥራ ላይ እንዲያውሉ

- ስብከትዎን በተለየ ሰው ወይም ቡድን ላይ ያተኮረ እንዲሆን የማድረግ ዝንባሌዎን ለማስወገድና ከሚቀርብብዎም ወቀሳ እንዲድኑ
- በስብከትዎ ዕለት ካሉበት ስሜት ጋር ወይም ከምርጫዎ ጋር የማይሄዱ የሚመስሉዎትን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች በዝምታ እንዳያልፉ ወይም እንዳይዘሏቸው
- እንደ መጋቢነትዎም ያለቦትን ሰፊና የተለያየ የአገልግሎት ኃላፊነት በተገቢው መንገድ እንዲፈጽሙ
- በሚሰብኩበት ጊዜ የሚቆሙት በእግዚአብሔር ቃል ሥልጣን ሥር ስለሆነ፥ ለመጋቢነት ሥራዎ ሞገስን በመስጠት
- የሳምንቱን የስብከት መልእክት አስመልክቶ በቤተ ክርስቲያኒቱ ዙሪያ ያለው ውይይት እንዲጣጣም በማድረግ
- በሰብአዊዎቹ መሪዎች ዓይን የታየውንና እግዚአብሔር ለጉባኤዎ ያለውን ዓላማ በመግለጥ
- ሰዎችን በጋራ ራእይ ዙሪያ በማሰባሰብ፥ ራእዩን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልገውን በፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ የሰው ጉልበት ይጠይቁ ዘንድ በመርዳት
- በእግዚአብሔር ፈቃድ ላይ የተመሠረተውን የቤተ ክርስቲያን ዕቅድ በመተግበሩ ረገድ ሰውን ለሥራ በማነሣሣት
- ቤተ ክርስቲያኒቱን ወደ ለውጥ የመምራቱን አስፈላጊነት ወይም ተዓማኒነት በማዳበር
- ለጋራ መንፈሳዊነት የሚያስፈልጉ ጉዳዮችን በማስገንዘብ
- ጉባኤዎ የመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት እንዲኖረው በመርዳት።

ባጠቃላይ፥ ገላጭ ስብከት፥ ሰባኪው እግዚአብሔር ለሕዝቡ ያለውን አጀንዳ ያሳውቅ ዘንድ ይረዳዋል።

ስብከት ማዘጋጀት እንግዲህ፥ ሥነ-ጥበብ፥ ሳይንስ፥ ሙያና ግንኙነት ነው። ውጤታማ ስብከት ከመንፈሳዊ ኃይልና ብርቱ ጥረት ይወለዳል። የስብከት ዝግጅት ኃይል የሚገኘው፥ ሰባኪው የጽሑፉ ባለቤት ከሆነው ጌታ ጋር ከሚኖረው ግንኙነት ነው። ሥራው በጸሎት የሚከናወን ብርቱ ልምምድ ሲሆን፥ ሰባኪው ከስብከት ክፍሉ ጋር ካለው ግንኙነት የተነሣ በመንፈስ ቅዱስ አስቻይነት ይከናወናል (ተቀጥላ 1 ይመልከቱ)።

ይሁን እንጂ፥ የዚህ መጽሐፍ ዓላማ፥ የስብከት ዝግጅት ዘዴዎችን፥ ማለት ከመጽሐፍ ቅዱስ ስብከትን የማቀናጀት ጥበብን ወይም ሳይንስን ማስጨበጥ ነው።

ማብራሪያ

የገላጭ ስብከት ትኩረት መጽሐፍ ቅዱስና የሚያገለግሉት ሕዝብ ነው። ገላጭ ስብከትን አስመልክቶ ብዙ መልካም ትርጉሞች አሉ። የእኔ ትርጉም ይህ ነው፥ የአንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ማዕከላዊ አሳብ ትክክለኛ የአተረጓጎምን ሥርዓት ተከትሎ በማግኘትና ማዕከላዊ አሳቡን ከወቅቱ ጋር በማዛመድ ወይም በማገናዘብ (Contemporization) ውጤታማ በሆነ የአሳብ ግንኙነት (Communication) የአማኞችን የአእምሮ መረዳት ለማሳደግ፥ ልባቸውን ለማቅናትና፥ ባሕርያቸው እግዚአብሔርን ወደ መምሰል እንዲያድግ መርዳት ነው።

የገላጭ ስብከት "ምንነት"

የገላጭ ስብከት ትርጉም "ምንነት" ጥያቄ መልስ፥ ከይዘት ጋር ይዛመዳል። የገላጭ ስብከትን ትርጉም መሠረታዊ ይዘት ለመረዳት ይቻለን ዘንድ፥ ወደ ትርጉሙ ተመልሰን እንመልከት። ገላጭ ስብከት የመጽሐፍ ቅዱሳዊውን የስብከት ክፍል ማዕከላዊ አሳብ ካለንበት ጊዜ ጋር ያገናዝባል። ይህም ማዕከላዊ አሳብ ትክክለኛ የአተረጓጎም ሥርዓትን በመከተል የሚገኝ ነው። አሳቡም የሚተላለፈው አጥጋቢ በሆነ የአሳብ የግንኙነት መንገድ የአድማጮችን አእምሮ መረዳት ለማሳደግ፥ ልባቸውንም ለማቅናት፥ ባሕርያቸውም እግዚአብሔርን እየመሰለ እንዲሄድ ለማድረግ ነው።

ከጊዜው ጋር ማገናዘብ

አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ከወቅቱ ጋር ማገናዘብ፥ የገላጭ ስብከት አቅራቢው ዋና ሥራ ነው። ከዘመናት በፊት የተጻፉትን እነዚህን ክፍሎች ይወስድና፥ ለአሁኑ ዘመን አንባቢያን ወይም አድማጮች በሚሆን መንገድ ያቀርባቸዋል። በዚህ ድርጊቱ የመጽሐፍ ቅዱስን ደረጃ ከፍ ያደርገዋል ማለት አይደለም። የመጽሐፍ ቅዱስ መልእክት ለሰው ልጆች ጉዳዮች ሁሉ አግባብነት አለው። ሰባኪው የሚያደርገው፥ እግዚአብሔር የሚገልጥለትን ነገር መልእክቱን ለሚያቀርብለት ጉባኤ ግልጥ በሆነ መልኩ ማቅረብ ነው። ገላጭ ስብከት እግዚአብሔር ከጉባኤው ወይም ከአድማጭ በጊዜው የሚፈልገው ምላሽ ምን ምን መሆኑን ያስገነዝባል።

ሰባኪው ከሁለት እውነታዎች ማለት፥ ከጥንታዊው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጽሑፍ እና፥ አሁን እርሱ ካለበት ዘመን ሁኔታ ጋር ይጋፈጣል። አንዳንድ ሰባኪዎች የክፍሉን አሳብ ያገሉና ካሉበት ዘመን ሁኔታ ጋር ሳያዛምዱ ይተዉታል። ሌሎቹ ደግሞ፥ ያሉበትን ዘመን ሁኔታ ያገሉና ለመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሉ (ለጽሑፉ) ታማኝ ሳይሆኑ ይቀራሉ።

መጽሐፍ ቅዱስን የሚያጠናና የሚተረጉም ሰው፥ የሚያጠናው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በተጻፈበት ጊዜ፥ እግዚአብሔር በዚያ ጽሑፍ ያስተላለፈውን መልእክት ለማግኘት ይጥራል። አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ሰባኪ የተለያዩ ጥያቄዎችን በመጠየቅ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሉ ያለውን መልእክት በሚገባ በመረዳት በዚህ ዘመን ለእኛ ያለውን ጠቀሜታ በማገናዘብ ስብከቱን ያቀርባል። ጥንታዊው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የሚሰጠውን እውነትም ሆነ፥ የአሁኑን ዘመን ሁኔታ ችላ ሊልና ሊለውጥ አይችልም።

የሚቀጥለው ምሳሌ፥ የእግዚአብሔር ቃልን መልእክት ከጊዜ ሁኔታ ጋር እንዴት እንደምናዛምድ ይገልጣል።

ቃል መጽሐፍ ቅዱስ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ፍች/ትርጉም "ጌታ እንዲህ ይላል"	ማዛመድ	ዓለም ባሕል አንባቢ/አድማጭ ጠቀሜታ "ያ ሰው አንተ ነህ"

የመጽሐፍ ቅዱሳዊው ክፍል ማዕከላዊ አሳብ

በገላጭ ስብከት ታሪክ (እና በግንኙነት ፅንሰ-አሳብ)፥ ብዙዎቹ ጸሐፍት ወይም የስብከት ጥበብ አዋቂዎች፥ አንድ ስብከት በአንድ ዋና አሳብ መጠቃለል አለበት በሚለው ውሳኔ ያምናሉ። ሰባኪው ይህን አንድ አሳብ ከየትና እንዴት ያገኘዋል? የሚለውን ጥያቄ በመመለሱ ረገድ ግን ልዩነቶች አሉ።

በመጽሐፍ ቅዱሳዊ ስብከት የስብከቱን ዋና ማዕከላዊ አሳብ ለማግኘት ሁለት ምንጮች አሉ። የመጀመሪያው ሰባኪው ራሱ ሲሆን ሁለተኛው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሉ ነው። በርእሳዊ ስብከት ጊዜ ሰባኪው የስብከቱን ማዕከላዊ አሳብ ይመርጣል። መጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ላይ በተመሠረተ ስብከት፥ ማዕከላዊ አሳቡ የሚገኘው ከክፍሉ ነው። ቀጥሎ ያለው ሰንጠረዥ የርእሳዊ ስብከትንና፥ በመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ላይ የተመሠረተን ስብከት (ክፍለ ምንባባዊ) ገለጣ በጎና ደካማ ጎናቸውን በማነጻጸር ያሳያል።

የመጽሐፍ ቅዱስ ገለጣ ዓይነቶች

ጉዳዩ	ርእሳዊ የገለጣ ስብከት	ክፍለ ምንባባዊ የገለጣ ስብከት
ዘገባ	- የስብከቱን ዋና አሳብ የሚመርጠውና የስብከቱን አካሄድ የሚመራው ሰባኪው ነው።	- የስብከቱን ዋና አሳብ፥ የስብከቱን ዓላማ፥ በስብከቱ ውስጥ የሚካተቱትን አሳቦችና ዝግጅቱን የሚመራው የስብከት ክፍሉ ነው።
ጥንካሬ	- ጠቃሚነቱ ወዲያው ይታወቃል። - ለማዘጋጀት ቀላል ነው።	- የረጅም ጊዜ ጠቀሜታ። - የሰባኪውን በትጋት ማጥናት ይጠይቃል የሚቀጥለው የስብከት ክፍል ዛሬ ከተሰበከው የሚለጥቅ
ደካማ ጎን	- ሰባኪው ጽሑፉን እንደፈለገው ያደርገዋል። - ለእያንዳንዱ ስብከት አርእስት በመምረጥ ጉልበትና ጊዜ ይባክናል ።	- ሰባኪውን የሚመራው ክፍሉ ነው። - ሰባኪው ትጋት እንዲኖረው ይጠይቃል። - ሰባኪው በማይጠቅሙ የትርጉም ሁኔታዎች ይያዝ ይሆናል።

....

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ገለጣ ያብራራል፥ ይገልጣል፤ መጽሐፍ ቅዱስን ለአንባቢው፥ አንባቢውን ደግሞ ለመጽሐፍ ቅዱስ ያቀርባል፥ ያገናኛል። ክፍለ ምንባባዊ ገለጣ፥ የመጽሐፍ ቅዱሳዊውን ክፍል ፍችና ለአሁኑ ዘመን ያለውን አገባብ ወይም ጠቀሜታ ያብራራል። ስብከቱን በአንድነት የሚያያይዘውን ዋና አሳብ ይገልጣል። እንዲሁም በሰባኪው ዘመን ወይም ጊዜ ያለውን አድማጭ በአንድ በተለየ ጊዜ ውስጥ ከተጠቀሰ የእግዚአብሔር ቃል እውነት ጋር ያገናኘዋል።

የክፍለ ምንባባዊ ይዘትን አስመልክቶ ሊነሡ የሚገቡ ሦስት ጥያቄዎች

1. የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሉን ምንባብ ትርጉም በሚገባ አብራርቼዋለሁ?

2. የክፍለ ምንባቡን ማዕከላዊ መልእክት (አሳብ) በግልጥና ለጊዜው በሚሆን መልኩ ገልጩዋለሁ?

3. ለአንባቢዎች ወይም ለአድማጮች የእግዚአብሔርን እውነትና ከእነርሱ የሚፈልገው ምን እንደሆነ በሚገባ እንዲረዱና እንዲታዘዙ በሚገባ ገልጩላቸዋለሁ?

የገላጭ ስብከት "እንዴትነት"

የገላጭ ስብከት "እንዴትነት" ከስብከት አዘገጃጀት ጋር ይዛመዳል። የገላጭ ስብከት ትርጉምን (ፍቺን) ከስብከት አዘገጃጀትና አቀራረብ ጋር በማዛመድ እስቲ እንመልከተው። የአንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ማዕከላዊ አሳብ ትክክለኛ የአተረጓጎም ሥርዓት ተከትሎ በማግኘትና ማዕከላዊ አሳቡን ከወቅቱ ጋር በማዛመድ /በማገናዘብ (Contemporization) ውጤታማ በሆነ የአሳብ ግንኙነት (Communication) የአማኞችን የአእምሮ መረዳት ለማሳደግ፥ ልባቸውን ለማቅናትና፥ ባሕርያቸው እግዚአብሔርን ወደ መምሰል እንዲያድግ መርዳት ነው።

መተርጎም

የትክክለኛው አተረጓጎም ዋና መመዘኛ፥ የመጽሐፉ ጸሐፊና የመጀመሪያዎቹ አንባቢዎች ስለ ጽሑፉ የነበራቸው መረዳት፥ እኛ ከምንሰጠው ትርጉም ጋር ያለው ቀጥተኛ ግንኙነት ነው።

የስብከት ዝግጅት ደረጃ 1 ይህን አሠራር በበለጠ ዝርዝር ያስረዳል።

መጽሐፍ ቅዱስ ማንኛውንም እኛ እንዲልልን የምንፈልገውን ነገር እንዲል ማድረግ እንችላለን። ዋናው ጥያቄ ግን፦ "መጽሐፍ ቅዱስ የሚለውን ነው እኛ የምንለው?" የሚለው ነው። ለምሳሌ፥ ሉቃስ 19፡29-40 ላይ የተመሠረተና ቀጥሎ ያሉትን እውነቶች የሚያቀርብ አንድ ጥሩ ስብከት ሰምቻለሁ።

ኢየሱስና አህያይቱ

I. እንደ አህያይቱ ነዎት (ቁጥር 29-30)

 ሀ. የጌታዎ ሳይሆኑ የሌላ ሰው ንብረት ሆነዋል (ቁጥር 30)

 ለ. ማንም ያልተቀመጠብዎ፥ ገና ውርንጭላ ነዎት (ቁጥር 30)

II. ነጻ እንዲወጡ ኢየሱስ ያዝዎታል (ቁጥር 30)

 ሀ. በደቀ መዛሙርቱ በኩል ነጻ ያወጣዎታል (ቁጥር 31-32)

 ለ. ክርስቶስን ለማገልገል ነጻ ሲወጡ ተቃውሞ ይገጥምዎታል (ቁ. 33)

 መ. እሱ ግን ይፈልግዎታል (ቁጥር 34)

III. የክርስቶስ አህያ ነዎት? (ቁጥር 35-40)

 ሀ. ይጋልብዎታል?

 ለ. እንዲመሰገን በማድረግ ላይ ነዎት?

ይህ መልእክት ሊሰበክ ይችላል? ተሰብኳል! ለጽሑፉ ወይም ለቃሉ ታማኝ ነው? አይደለም! ለምን? እስቲ እነዚህን ወሳኝ ጥያቄዎች ይጠይቁ። የጽሑፉ ደራሲ ሊያስተላልፍ የፈለጋቸው ነጥቦች እነዚህ ናቸው? የመጀመሪያዎቹ አንባቢዎች ከትረካው የተረዱት ይህን ነበር?

ይህን ዓይነቱ ስብከት "ግብረ ገባዊ" ስብከት ነው። ግብረ ገባዊ ስብከትን አስመልክቶ ከሚገጥሙ ችግሮች አንዳንዶቹ የሚከተሉት ናቸው።

እንዲህ ያለውን ግብረ ገባዊ ትምህርት ለማቅረብ መጽሐፍ ቅዱስ አያስፈልግዎትም። ለሰዎች የሚቀርብ ማንኛውም ታሪክ ግብረ ገባዊ ፋይዳ ሊኖረው ይችላል። ባሕል ሁሉ፥ የሕዝቡን የአኗኗር ሥርዓትና፥ ባሕርይ የሚመራበት ምሳሌዎች፥ እንዲሁም ተረቶችና አፈ-ታሪኮች አሉት። መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ትረካ ከባሕላዊው ትረካ የሚለየው፥ መንፈስ ቅዱስ በሰብአዊው ደራሲ አማካይነት ለመጀመሪያዎቹ ተደራሲያን በገለጠውና እነሱም በተረዱት ዓላማ ነው። ግብረ ገባዊ ስብከት፥ መጽሐፍ ቅዱሳዊውን መልእክት ጥሩ ታሪክ ብቻ በማድረግ ዝቅ ያደርገዋል።

ማንኛውም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል፥ የከፍተኛ ግብረ ገባዊ ደንብ መገለጫ ይሆናል። በዚህ ሁኔታ ክፍሉ የመልእክቱ ዋና አሳብ ምንጭ መሆኑ ይቀርና፥ ለማብራራት የምንጠቀምበት ምሳሌ ይሆናል። "በውርንጭላይቱ" ታሪክ፥ ሰባኪው ውርንጭላይቱን ሊጠቀምባት የፈለገው፥ ለሰዎች መግለጫ ወይም ምሳሌነት ነው።

በዚህ ዘዴ ከተገለገሉ፥ ስብከትዎ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሥልጣን አይኖረውም። በውርንጭላይቱ ታሪክ፥ ሰባኪው አህያን ከሰው ጋር የማስተካከልን ሥልጣን ያገኘው ከየት ነው? በሌላ ምሳሌ ደግሞ፥ ዳዊትና ጎልያድን አንሥቶ መልእክት የሚያቀርብ ሰባኪ፥ ክርስቲያኖች ግዙፍ ችግሮችን መግጠም ወይም መጋፈጥ አለባቸው ይል ይሆናል። ጎልያድ ዳግመኛ የማይነሣ ስለሆነ ይህን የሚያደርግ ሰባኪ፥ ምሳሌው ውድቅ ይሆንበታል። ከሕይወት እውነት እንደምንረዳው፥ ግዙፍ ችግሮች ተደጋጋሚ የትንሣኤ ኃይል አላቸው! በመሆኑም፥ ምሳሌው መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሥልጣን አይኖረውም። መጽሐፍ ቅዱሳዊው ደራሲ ጽሑፉ ለዚህ ዓይነቱ አሠራር እንዲያገለግል ዐቅዶ የጻፈው መሆኑን ስብከቱ ካላሳየ፥ ሥልጣን አይኖረውም።

እንዲህ ያለው አተረጓጎም ተጨባጭ መመሪያ የለውም። ማንኛውም ሰባኪ ከአንድ ክፍል ውስጥ የቱንም ያህል ምሳሌ ሊያወጣ ይችላል። የስብከቱን ዋና አሳቦች የሚቆጣጠርበት ምንም ሁኔታ የለም። ስብከቱ ውስጥ የሚያነሣቸው ነጥቦች ከአምስት ይልቅ ለምን ሦስት ሆኑ? ወይም ሰባት በመሆን ፋንታ ለምን ሁለት ብቻ ሆኑ? ለሚሉት ጥያቄዎች መልስ አይገኝም!!

የስብከትዎ ማዕከላዊ አሳብ ጥርት ባለ ሁኔታ ከክፍሉ ማዕከላዊ አሳብ ጋር አልተዛመደም፥ ወይም ከዚያ የወጣ አይደለም። በዚህ አሠራር የሰባኪው አተረጓጎም (የመልእክቱም ጉልበት) በዘፈቀደ የሚሠራ ይሆናል። ሕዝቡም የሰባኪውን መልእክት አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍልን በዘፈቀደ መንገድ በመጠቀም የቀረበ አድርጎ ይቆጥረዋል።

ትክክለኛ የአተረጓጎም ሥርዓት የስብከቱ የጀርባ አጥንት መሆን አለበት። ሰባኪው የመጽሐፍ ቅዱስን ቃል ገላጭ ከመሆኑ በፊት፥ የቃሉ ተርጓሚ ወይም ፈቺ ሊሆን ይገባል።

ግንኙነት

ትክክለኛ አተረጓጎም (የትርጉም መንገድ)፥ከጽሑፉ ደራሲና መጀመሪያዎቹ አንባቢዎች ስለ ክፍሉ (ጽሑፉ) ካላቸው ግንዛቤ ጋር የሚዛመድ እንደመሆኑ፥ እንዲሁ በሰባኪውና በአድማጮቹ ስለ መልእክት ክፍሉ ባላቸው መረዳት መካከል ካለው ግንኙነት ጋር ይዛመዳል።

ለምሳሌ፥ አንድ ጊዜ፥ እኔና ጓደኛዬ ዕቅድን አስመልክቶ ሩቅ ምሥራቅ አገሮች ላሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አንድ ሴሚናር አዘጋጀን። በመጀመሪያው የስብሰባ ክፍለ-ጊዜ ጓደኛዬ፥ ማቀድ ያለብን ለምንድነው? በሚል ርእስ አስተማረ። የመጀመሪያ ዋና ትኩረቱ፥ እግዚአብሔር ስለሚያቅድ፥ እኛም ማቀድ አለብን የሚል ነበር። እግዚአብሔር፥ ሥርዓተ- ፍጥረትን፥ ሥርየትንና መንግሥቱን ዐቀደ። ስለዚህ እኛም ማቀድ አለብን።

የዚህ ዓይነቱ አቀራረብ ችግር፥ ተሰብሳቢዎቹ ወይም አድማጮቹ ስለ እውነት ያላቸውን መረዳት ከግንዛቤ አለማስገባቱ ነበር። በዚህ ሳቢያ አመለካከታቸው፥ አስተሳሰባቸው ፋይዳቸውና እምነታቸው ሁሉ የጓደኛዬን ትምህርት በተመለከተ ያላቸውን ግንዛቤ አቃወሱት። እናም ስለ መለኮታዊው ዕቅድ ከተማሩ በኋላ የደረሱበት ማጠቃለያ፥ የጓደኛዬ አሳብ ተቃራኒ ነበር። እግዚአብሔር የሚያቅድ ከሆነ፥ እኛ ማቀድ የለብንም ከሚል ድምዳሜ ላይ ደረሱ።

መልእክታችን ውጤታማ ይሆን ዘንድ፥ የአንባቢዎቻችንን ወይም የአድማጮቻችንን አመለካከት፥ አስተሳሰብና ባሕል መገንዘብ አለብን። ከዚያም ማመሳሰልን፥ ምሳሌዎችን፥ ተገቢውን የማስተላለፊያ ዘዴ እና አግባብነት፥ በተግባር የሚውሉበትን መንገድ ተጠቀምን ታዛዦች እንዲሆኑ እናደርጋቸዋለን።

የገላጭ ስብከት "ለምንነት?"

የገላጭ ስብከት "ለምንነት" ከዓላማ ጋር ይዛመዳል። አንድን ገላጭ ስብከት የማዘጋጀትዎና የመስበክዎ ዓላማ ምንድነው? የአንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ማዕከላዊ አሳብ ትክክለኛ የአተረጓጎም ሥርዓት ተከትሎ በማግኘትና ማዕከላዊ አሳቡን ከወቅቱ ጋር በማዛመድ /በማገናዘብ (Contemporization) ውጤታማ በሆነ የአሳብ ግንኙነት (Communication) የአማኞችን የአእምሮ መረዳት ለማሳደግ፥ ልባቸውን ለማቅናትና፥ ባሕርያቸው እግዚአብሔርን ወደ መምሰል እንዲያድግ መርዳት ነው። በአእምሮ መረዳት፥ በስሜቶችና፥ ተግባራዊ በሆኑ የክርስትና ልምምዶች ላይ በዋናነት ያተኩራል።

አእምሮን መመገብ

አድማጮቻችን ስብከቱን ካደመጡ፥ የእግዚአብሔርን እውነት ማወቅና መረዳት አለባቸው። ብዙ ጊዜ ይህ እውቀት ከስብከቱ ማዕከላዊ አሳብ ጋር ይዛመዳል። በስብከታችን አማካይነት ሰዎች እግዚአብሔር የሚናገራቸውንና ከነሱ የሚጠብቀውን ካልተረዱ፥ ስብከታችን አስፈላጊ አይደለም። ጌታ ኢየሱስ ስለ ታላቂቱ ትእዛዝ በገለጠ ጊዜ፥ እግዚአብሔርን በፍጹም አሳባችን መውደድ ያለብን መሆኑን አክሎ ተናግሯል (ማቴ. 22፡32-36)።

ልብን ማቅናት

የሰዎች ውሳኔዎች ሁሉ በአእምሮ በማገናዘብ የሚወሰኑ አይደሉም። በታላላቅ ውሳኔዎች ጊዜ፥ ስሜታዊ ሁኔታዎች ትልቅ ድርሻ አላቸው። ይሁን እንጂ፥ መስበክ ያለብን ስሜትን ለማነሣሣት ብቻ መሆን የለበትም። አእምሮ ሲረዳ፥ ልብም መገንዘብ አለበት። በገላጭ ስብከት አማካይነትም የስሜቶች ሁሉ ማረፊያ ለሆነው ልብ ለመናገር ይቻላል፤ አስፈላጊም ነው። ሰባኪው አድማጮቹን ለእግዚአብሔር ለመታዘዝ የተነሣሣ ልብ እንዲኖራቸው ማድረግ አለበት። በስብከቱ የቀረበው ቃል አድማጮቻችን ልብ ከደረሰ፥ በዚህ ሳቢያ የሚፈጠሩት ስሜቶች ቀላል ወይም ሰው-ሰራሽ እንዳልሆኑ እርግጠኞች እንሆናለን። አድማጮቻችን በስብከታችን ሳቢያ፥ ለእግዚአብሔር እውነት በግል የመታዘዝ አስፈላጊነት ሊሰማቸውና ፈቃደኝነት ሊያድርባቸው ይገባል።

በሰዎች ጠባይ ላይ ተጽዕኖ ማሳድሩ

የጥሩ ስብከት ተግባራዊ መመዘኛ፥ በሕይወት ላይ የሚያመጣው ለውጥ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ለባሕርይ ለውጥ ነው የተሰጠን (2ኛ ጢሞ. 3፡16-17)። *ሥራ* እምነትን መከተል አለበት (የያዕቆብ መልእክትን

ይመልከቱ)። በስብከታችን ምክንያት አድማጮቻችን የሚያደርጉት ነገር ይኖራል፥ ይታዘዛሉ። እግዚአብሔርን መምሰልም በሕይወታቸው ሊታይ ይገባል። እግዚአብሔር ምን እንደሚጠብቅባቸውና፥ በመጽሐፍ ቅዱስ ጽሑፎች ውስጥ የተሰጡትን ትእዛዛት በምን ሁኔታ መታዘዝ እንዳለባቸው ማወቅ ይኖርባቸዋል። ስብከት፥ ሰዎች ለእግዚአብሔር እንዲገዙ፥ እንዲታዘዙትና እንዲወዱት የማድረግ ውጤት ሊኖረው ይገባል።

ኒው ዴልሂ (ሕንድ) ውስጥ ላሉትና ለማገለግላቸው ሰዎች እንዲህ በማለት ቃል ገባሁላቸው፥ "በእግዚአብሔር ቃል ዙሪያ ሆነን ቃሉን ከመማራችን የተነሣ፥ በተጨማሪ የምታውቁት ነገር፥ ተጨማሪ በስሜታችሁ የሚፈጠር ነገርና ተጨማሪ ልታደርጉ የሚገባችሁን ነገር ካልሰጠኋችሁ፥ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያለውን መብራት ማጥፊያ ጊዜ ደርሷል ማለት ነው።"

ከመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሉ ወደ ስብከት

የመጽሐፍ ቅዱስ ቃልን ለስብከት በማቀናጀት ጊዜ ሊታሰቡ የሚገባቸው ሰባት ደረጃዎች ቀጥሎ ተዘርዝረዋል። እነዚህን ደረጃዎች በቃል ማስታወስ ይኖርብዎታል።

የመጽሐፍ ቅዱስ አንድ ክፍል አቀነጃጀት ሰባት ደረጃዎች

7. ስብከቱን መስበክ	"በሥጋ"
6. ስብከቱን ማቀናጀት	"በአጥንት"
5. የስብከቱ ማዕከላዊ አሳብ	"ልብ"
4. የዓላማ መሸጋገሪያ	"አንጎል"
3. የክፍለ ምንባቡ ማዕከላዊ አሳብ	"ልብ"
2. ክፍለ ምንባቡን ማቀናጀት	"አጥንት"
1. ክፍለ ምንባቡን ማጥናት	"ሥጋ"

በሰንጠረዡ፥ በስተቀኝ በእያንዳንዱ መልእክት ጊዜ ከሕያው የእግዚአብሔር ቃል ልናዘጋጅ የምንሞክራቸውን ክፍሎች ዘርዝሬአለሁ።

1. ክፍለ ምንባቡ ያጥኑ። ክፍሉን በዝርዝር በማጥናት፥ የክፍሉን "ሥጋ" እናገኛለን።

2. ክፍለ ምንባቡን ማቀናጀት። ክፍሉን ስናዋቅር፥ አጥንታዊ ግጥምጥሞሽ የመሰለ የጽሑፍ ክፍል ይኖረናል። *ሥጋ*ና አጥንቱ በአንድነት ስብከቱ የሚሠራባቸው ጥሬ ዕቃ ይሆናሉ።

3. የክፍለ ምንባቡ ማዕከላዊ ሐሳብ። ከአጥንታዊ ግጥምጥሞሹ የክፍሉን ዋና አሳብ ለይተን እናወጣለን። ያም የክፍሉ ትርጉም "ልብ" ነው።

4. የዓላማ መሸጋገሪያ። በክፍሉ ልብ ውስጥ ለአድማጮችን የሚሆን የስብከቱን ዓላማ እናወጣለን። ይህ የስብከት ዓላማ፥ በመጨረሻ መልእክቱ የሚዘጋጅበትና የሚሰበክበት "አንጎል" ነው።

5. የስብከቱ ማዕከላዊ ሐሳብ። አንጎሉ የመልእክቱን ልብ አቅጣጫና ቅርፅ ይሰጣል።

6. ስብከቱን ማቀናጀት። መልእክቱ እዚህ ደረጃ ላይ ሲደርስ የራሱን ቅርፅና ንድፍ ይይዛል። የመልእክቱ አጥንት ግጥምጥሞሽም ገሀድ ይሆናል።

7. ስብከቱን መስበክ። በመጨረሻ፥ የመልእክቱን ዝግጅት በማጠናቀቅ ላይ እያለን፥ ስብከቱ ለአድማጮችን ተስማሚ ሆኖ ይቀርብ ዘንድ፥ በሥጋው ላይ ጥቃቅን ማስተካከሎችን እናደርጋለን።

ሰባቱን ደረጃዎች ሰሌዳ ላይ የማስቀመጫ ሌላ ዘዴ

ከጽሑፍ ወደ ስብከት

1. ምንባቡን ማጥናት 2. ምንባቡን ማቀናጀት 3. የምንባቡ ማዕከላዊ አሳብ	4. የዓላማ መሸጋገሪያ	5. የስብከቱ ማዕከላዊ አሳብ 6. ስብከቱን ማቀናጀት 7. ስብከቱን መስበክ

ይህን የመልእክት አዘገጃጀት ሥርዓት ካጠናቀቅሁ በኋላ፥ ሰባቱን ደረጃዎች የማስታወሻ ቀላል መንገድ አገኘሁ። ቅደም ተከተሉን ለማስታወስ ይረዳዎ ዘንድ ቀጥሎ ያሉትን ምክሮች አቀርብልዎታለሁ።

♦ ደረጃ 3 (በክፍለ ምንባቡ በኩል) እና ደረጃ 5 (በስብከቱ በኩል) ማዕከላዊውን አሳብ የሚመለከቱ ተጓዳኞች ናቸው።

♦ ደረጃ 2 (በክፍለ ምንባቡ በኩል) እና ደረጃ 6 (በስብከቱ በኩል)፥ ሁለቱም መዋቅሩን ወይም አጥንቱን ይመሠርታሉ።

♦ ደረጃ 1 (በክፍለ ምንባቡ በኩል) እና ደረጃ 7 (በስብከቱ በኩል)፥ ሥጋውን ወይም መሠረታዊ ክፍሎችን ማዘጋጀት ናቸው።

♦ ደረጃ 4 ከክፍለ ምንባቡ ወደ ስብከቱ ለመሸጋገር የሚረዳን ድልድይ ወይም አንጓል ነው።

ደረጃዎችን በቁጥር ወይም በፊደላት ማመልከት ቀላል የማስታወሻ ዘዴ ነው። 1234321 ወይም ሀለመሰመለሀ። እንዲህ ያለው ተጓዳኝነት በዕብራይስጥኛ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥም አለ። የዚህ ስብከት አዘገጃጀት ዘዴ በውጪያዊ ሁኔታ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር መመሳሰሉ፤ የመልእክቱን ዝግጅት ሥርዓት መንፈሳዊና ስሕተት አልባ አያደርገውም። ይሁን እንጂ፥ ዘዴው ፍጹምነት የሌለው ሰው፥ ሕይወት የሚቀሰቅስ ስብከትን እንዲያዘጋጅ ያስችለዋል።

ቀጥሎ የተዘረዘሩት፥ የእያንዳንዱ መልእክት አዘገጃጀት ደረጃዎች ማጠቃለያ ናቸው። እነዚህ ደረጃዎች ለመመሪያው ቀሪ ክፍሎች እንደ አጠቃላይ እይታም ያገለግሉዎታል።

ደረጃ 1፥ ክፍለ ምንባቡን ማጥናት- የስብከት ክፍሉ ሥጋ

ደረጃ 1፥ ተማሪውን አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ማጥኛ ከሆኑት መሠረታዊ አሠራሮች ጋር ያስተዋውቃል፥ የጽሑፉን ፍች ወይም ትርጉም ማግኛ የሆኑ ብዙ ቁልፎችን ይሰጣል። መጽሐፍ ቅዱስ ለሰዎች ሁሉ ለማስተላለፍ የሚፈልገውን፥ በትክክል “ማየት” እና “መፈለግን” በተመለከተ፥ ጠለቅ ላለና ለትክክለኛ ጥናት መሠረት ይጥላል።

ደረጃ 2፥ ክፍለ ምንባቡን ማቀናጀት

በዚህ የስብከት ዝግጅት ዘዴ ስብከትን በማዘጋጀት ጊዜ ዋናው እርምጃ፥ መጽሐፍ ቅዱሳዊው ደራሲ ጽሑፉን ያቀናበረበትን ሁኔታ መገንዘብ ነው። በዚህ አሠራር፥ ደራሲው ያለውን ለመስበክ ብቻ ሳይሆን፥ አባባሉንም ለማጉላት እንችላለን። ደረጃ 2፥ እያንዳንዱ የምንባቡ ክፍል የሚያስተላልፈውን ትምህርት ጠቅለል ባለ መልክ ለማቅረብ ይችሉ ዘንድ፥ አከፋፈሉን የሚያገኙበትን ፍንጭ ይሰጥዎታል።

ደረጃ 3፥ የክፍለ ምንባቡ ማዕከላዊ አሳብ- የክፍሉ ልብ

ልብ ለሰዎች ዋና አካል እንደሆነ ሁሉ፥ ማዕከላዊ አሳብም ለክፍለ ምንባቡ ዋና ነው (በኋላ ደግሞ ለስብከቱ)። ደረጃ 3 የክፍሉን ዋና አስተምህሮና አሳቡን ቀጥሎ ባሉት አርእስት መሠረት ያገኙ ዘንድ ይረዳዎታል።

ርእሰ ጉዳዩ፡- ስለምንድነው ደራሲው የሚናገረው? መልእክቱ፡- ስለሚናገረው ነገርስ ምንድነው የሚለው?

ምንባቡ ውስጥ ያለው ነገር ሁሉ በአንድ ጭብጥ ዙሪያ ይሽረባል። ርእሰ ጉዳዩንና መልእክቱን በትክክል የተረዳ ሰባኪ፥ ስብከቱ ከእግዚአብሔር ቃል የወጣ ስለሆነ፥ በመለኮታዊ ሥልጣን ሥር ሆኖ በልበ ሙሉነት ይሰብከዋል።

ደረጃ 4፡- የዓላማ መሸጋገሪያ

የመልእክቱ አንኳል ገለጣዊ ስብከቱ ከአድማጮች ሕይወት ጋር የተገናኘ በማድረግ ረገድ ደረጃ 4 ዋነኛ ነገር ነው። ዓላማው የመልእክቱ አንኳል ነው፤ ክፍሉን ከመልእክቱ ጋር የሚያገናኝ ቁልፍ። ከአድማጭዎ ጋር በተዛመደ ሁኔታ የመልእክቱን ዓላማ በግልጥ መናገርን ይማራሉ።

ደረጃ 5፡- የስብከቱ ማዕከላዊ አሳብ-የመልእክቱ ልብ

ክፍሉ ነጠላ ርእሰ ጉዳይ እንዳለው ሁሉ፥ ስለ ስብከትዎም ነጠላ ርእሰ ጉዳይ ሊኖረው ይገባል። የመልእክትዎ ማዕከላዊ አሳብ መንትያዎች የሆኑትን "ርእሰ ጉዳይና መልእክትን" የሚያኀላ ይዘት ይኖረዋል። እዚህ ላይ ነው መጽሐፍ ቅዱሳዊው አሳብ (ደረጃ 3)፥ በዓላማው አማካይነት የሚተላለፈው (ደረጃ 4) እና፥ አድማጮች ይገነዘቡት፥ እንዲሁም ይታዘዙት ዘንድ ከሁኔታቸው ጋር የሚዛመደው።

ደረጃ 6 ፡- ስብከቱን ማቀናጀት - የመልእክቱ አጥንት

በዚህ ደረጃ፥ የስብከት ማዳበሪያ መሠረታዊ መንገዶች የሆኑትን ማለት አንድነትን፥ ቅደም ተከተልንና እድገትን ልብ ይላሉ። በቀላሉ መረዳትንና ወደ መታዘዝ የሚመሩ ስብከቶችን እንዴት ማዘጋጀት እንደሚቻል የሚያሳዩ ምሳሌዎችም ይቀርባሉ።

ደረጃ 7 ፡- ስብከቱን መስበክ-የመልእክቱ ሥጋ

በምሳሌዎች፥ በተገቢ የቃላት አጠቃቀምና፥ በአካላዊ ሁኔታዎ አማካይነት ስብከትዎን ሊያጎለብቱ ይችላሉ። የራስዎንና የሌሎች ሰዎችን ስብከቶች ለመመዘኛነት ያገለግልዎ ዘንድ፥ ተቀጥላ 3 ውስጥ አጠቃላይ መጠይቅ ተካቷል። መልእክትዎን ከመስበክዎ በፊት፥ በተቻለዎ መጠን በጥሩ ሁኔታ በጽሑፍ እንዲያሰፍሩት እመክርዎታለሁ።

ቀጥሎ ባሉት ሁኔታዎች ላይ የሚገኙ ከሆኑ፥ በዚህ መመሪያ መሠረት ትክክለኛው ስፍራ ላይ ነዎት፡-

- ገላጭ ስብከትን ለመስበክ ዝግጁ ከሆኑ፤

- ለስብከትዎ የሚያገለግሉ ነገሮችን ከአንድ ክፍል የሚያወጡበትን ዘዴ ለመረዳት ከፈለጉ። ስብከትዎ ውስጥ የሚካተቱትን ነገሮች ከአንዱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የሚያወጡበትን ዘዴ ለመረዳት የሚፈልጉ ከሆነ።

1

ክፍለ ምንባቡን ማጥናት

የጽሑፉ ላይኛ አካል (ሥጋ)

ደረጃ 7: ስብከቱን መስበክ

ደረጃ 6: ስብከቱን ማቀናጀት

ደረጃ 5: የስብከቱ ማዕከላዊ አሳብ

ደረጃ 4: የዓላማ መሸጋገሪያ ወይም ድልድይ

ደረጃ 3: የክፍለ ምንባቡ ማዕከላዊ አሳብ

ደረጃ 2: ክፍለ ምንባቡን ማቀናጀት

ደረጃ 1: ክፍለ ምንባቡን ማጥናት

መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ክፍለ ምንባብ ማጥናት የመልእክቱ ዝግጅት ሂደት የመጀመሪያ እርምጃ ነው። ብዙ ጊዜ ገለጣዊ ስብከት ላይ ባተኮረ የፑልፒት አገልግሎት፥ የስብከት ክፍል በመምረጥ ጉልበት እንዲሁም ጊዜ አይባክንም። ምክንያቱም፥ ባለፈው ከሰበኩት የመልእክት ክፍል ቀጥሎ ያለውን ክፍል ስለሚሰብኩ ነው። (ወቅታዊና ለጉባኤው የሚሆኑ መልእክቶችን ስለመምረጥ ሊታሰቡ የሚገባቸው ነገሮች በተቀጥላ 2 ውስጥ ተመልክተዋል።)

የአንድን ክፍለ ምንባብ ገላጭ ስብከት (Expository Preaching) በሚያዘጋጁበት ጊዜ፥ ምንባቡን ከሕይወትዎ ጋር በማገናዘብ በጥልቀት ማጥናት ይኖርብዎታል። ምንባቡን በጥልቀት የሚያጠኑበት ምክንያት፥ አእምሮዎን ጨምሮ እግዚአብሔርን በሁለንተናዎ ስለሚወዱት ነው። የምንባቡን መልእክት በመረዳት የሚያጠኑበት ምክንያት፥ በምንባቡ ውስጥ ለእርስዎና ለአድማጮች ያለውን የእግዚአብሔርን ዓላማ ለመረዳት ነው። ምንባቡን ከሕይወትዎ ጋር በማገናዘብ ሲያጠኑ፥ እግዚአብሔር እራስዎን ሙሉ ለሙሉ ለእርሱ እንዲያስገዙና እንዲለውጡ የሚጠራዎ መሆኑን ይገነዘባሉ።

እንዲህ ያለው ጥናት ሁለት ገጽታዎች አሉት:-

ደረጃ 1

ክፍለ ምንባቡን ማጥናት
- የምንባቡን ዝርዝር አሳብ መመልከት
- ከዝርዝር አሳቦቹ ውስጥ ትርጉምን መፈለግ

ምልከታ፡- የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍለ ምንባቡ ጥናትዎ፥ በውስጡ የተካተቱትን ዝርዝር አሳቦች ሁሉ “ማየትን” ይመለከታል።

መፈለግ፡- በምንባቡ ጥናትዎ መሠረት የሚደርሱበት ማጠቃለያ በምንባቡ ውስጥ ስላሉት ዝርዝር ነገሮች የሚያቀርቧቸው ጥያቄዎችና ለጥያቄዎቹ የሚያገኙዋቸው መልሶች ውጤት ነው።

የክፍለ ምንባቡ ዝርዝር አሳቦች ማየት

አንድን ምንባብ ማየት ማለት፥ እግዚአብሔር መጽሐፍ ቅዱሳዊው ምንባብ ውስጥ ያለውን መልእክት መገንዘብ ማለት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በእግዚአብሔር መንፈስ መሪነት የተጻፈ መሆኑን ስለምናምን፥ ምንባቡ ውስጥ ያሉ ዝርዝር አሳቦች ሁሉ ጠቃሚዎቹ ናቸው። ምንባቡ ውስጥ መመልከት የሚገባዎትን ሁሉ ደኅና አድርገው ይመልከቱ። ይህን ካደረጉ በኋላ፥ የማያስፈልጉዎትን አሳቦች በኋላ ሊተዉአቸው ይችላሉ።

ማስተዋል የሚኖርብዎ ምንድንነው? ቃላቱንና በቃላቱ መካከል ያለውን ተዛምዶ ነው መመልከት የሚኖርብዎ።

ዝርዝር ጉዳዮችን መመልከት
- ቃላት
- ተዛምዶዎች

ቃላትን ያስተውሉ

ጽሑፉ ውስጥ ያሉትን ቁልፍ ቃላት በማስታወሻ ይያዙ። ቃላት የክፍሉን ይዘት ከመወሰናቸውም በላይ የክፍሉንም ትርጉም የሚረዱት በእነርሱ ላይ በመመሥረት ነው። አንድ ጥቅስ ወስዶ በአንድ ገጽ ወረቀት ላይ ማጥናትን ጠቃሚ ሆኖ አግኝቼዋለሁ። እርስዎም ጥቅሱን በሙሉ በገጹ መጀመሪያ ላይ ይጻፉና ቁልፍ በሆኑት ቃላት ሥር ያሥምሩባቸው። የሚያጠኑዋቸው ቁልፍ ቃላት፥ ረጃጅም፥ ያልተለመዱና የሚደጋገሙትን ነው።

አስተውሎት የሚሹ ቃላት

- ♦ ረጃጅም ቃላት
- ♦ ያልተለመዱ ቃላት
- ♦ የሚደጋገሙ ቃላት

>> የድርጊት እርምጃ <<

መጽሐፍ ቅዱስዎን ከፍተው መዝሙር 117ን ያውጡ። ከዚያም ቁጥር አንድ ላይ ያለውን ጥቅስ አንድ ገጽ ወረቀት ራስጌ ላይ ይጻፉና፥ ቁልፍ በሆኑ ቃላት ሥር ያሥምሩባቸው። ቁጥር ሁለት ላይ የሚገኘውን ጥቅስ በዚሁ አካኋን ሁለተኛ ገጽ ወረቀት ላይ ይጻፉት። ይህን ሲያደርጉ ምስጋና፥ ፍቅር፥ ቸርነት፥ እውነት፥ ዘላለማዊነት የተባሉትን ቃላት ያጠናሉ።

ተዛምዶዎችን ያስተውሉ

ሊያስተውሏቸው የሚገቡ አንዳንድ ተዛምዶዎች፦

- ሰዋሰዋዊ ተዛምዶዎች፦ ጥቅሱ ውስጥ ቃላት እንዴት ተቀናጁ? መሠረታዊ አስተውሎቶች፦ ጊዜን፥ (ኃላፊን፥ የአሁንንና የወደፊትን)፥ ቁጥርን፥ (ነጠላ፥ ብዙ)፥ ጾታ፥ (ተባዕታይ፥ አንስታይና ግዑዝ)
- አመክንዮአዊ ወይም ሎጂካል ተዛምዶዎች፦ በክፍሉ ውስጥ አሳቦች እንዴት ተቀናጁ? ደራሲው አሳቡን አሳማኝ በሆነ ማስረጃ እንዴት አቀነባበረው?
- ቅደም ተከተላዊ ወይም መልክዓ-ምድራዊ ተዛምዶዎች።

  ክፍሉ ውስጥ የተገለጡት ጊዜያትና ስፍራዎች የትኞቹ ናቸው?
- ሥነ-ልቡናዊ ተዛምዶዎች፦ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ስለ ክፍሉ የተገለጡ ሥነ-ልቦናዊ አሳቦች አሉ?
- ዐውደ ንባባዊ ተዛምዶዎች፦ ክፍሉ በምን ዐውደ ንባብ ውስጥ ቀረበ? በክፍሉ አጠገብ ያለውን ዐውደ ንባብና ሰፋ ብሎ ያለውን ዐውደ ንባብ መመልከት ያስፈልጋል።

  - - የመጽሐፍ ቅዱስ ዐውደ ንባብ
  - - የሚያነቡት መጽሐፍ ዐውድ
  - - የክፍሉ ዐውደ ንባብ
- የሥነ-ጽሑፋዊ ዓይነት ተዛምዶ (Genre)፦ ይህ ተዛምዶ፦ ክፍለ-ምንባቡ የሚገኝበትን መጽሐፍ ቅዱሳዊ የሥነ-ጽሑፍ ዓይነት ይመለከታል። መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኙ ጥቂት የሥነ-ጽሑፍ ዓይነቶች የሚከተሉት ናቸው።

  -- ትምህርታዊ፦ ምሳሌ፥ የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርቶች ወይም የጳውሎስ መልእክቶች፦

-- ተራኪ፡- የታሪካዊ ድርጊቶች ትረካ

-- ሥነ-ግጥማዊ (ቅኔያዊ)፡- መዝሙረ ዳዊት፥ መጽሐፈ ምሳሌ፥ መኃልየ መኃልይና ሌሎች።

-- ምሳሌዎች፡- በዋናነት የኢየሱስ ምሳሌዎች

-- ተአምራት፡- በዋናነት በሦስቱ የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪኮች ጊዜያት፥ ማለት በሙሴና በአሮን፥ በኤልያስና በኤልሳዕ፥ በጌታና በሐዋርያት ይገኛሉ።

-- ትንቢታዊ፡- የወደፊቱን ሁኔታ የሚተነብዩ ሲሆኑ፥ የዳንኤል ክፊል መጽሐፍ፥ ትንቢተ ሕዝቅኤል፥ የዮሐንስ ራእይ፥ እንዲሁም ዐበይትና ንዑሳን የብሉይ ኪዳን ነቢያት።

ከምንባቡ ዝርዝር አሳብ ውስጥ ፍቹውን ወይም ትርጉሙን መፈለግ

ምልከታ የአንድ ምንባብ ዝርዝር አሳብን የሚመለከት ሲሆን፥ ፍለጋ ደግሞ፥ የዝርዝሮቹን ትርጉም ይመለከታል። አጠቃላይ አሳቡን የማንመለከት ከሆነ፥ ዝርዝሮቹን ማየቱ ጥቅም የለውም። (የክፍሉን ጭብጥ አሳብ መረዳት፥ የተመለከትናቸውን ነገሮች ከመተርጎም ጋር ይያያዛል። ስለዚህ ምልከታና ትርጉም ፍለጋ በአብዛኛው በአንድ ላይ ቢከናወኑ ይመረጣል። መተርጎም፥ በመሠረቱ ምልከታዎን የመጠየቅና ጥያቄዎቹን የመመለስ ሥራ ነው።

ከዝርዝር ጉዳዮች ትርጉምን መፈለግ

- ጥያቄዎችን ማቅረብ
- ጥያቄዎችን መመለስ
- መልሶችን መተንተን
- መልሶችን መተግበር

ጥያቄዎችን ማቅረብ

ጥያቄዎችን መጠየቅ አለብዎ። መጠየቅ፥ በማንኛውም የትምህርት ዘርፍ የግንዛቤ ወይም የግኝት ጥበብ ነው። በነባርና በአዳዲስ ተማሪዎች መካከል ያለው ግልጥ ልዩነት፥ ብዙ ጠቃሚ ጥያቄዎችን የማንሣት ችሎታ ጉዳይ ነው። ስለ ቃላቱ ይጠይቁ። አንድን ክፍል ለመረዳት ይጠቅማሉ ብለው ምልክት ባደረጉባቸው ቃላት መካከል ያለውን ተዛምዶ ለመገንዘብ ይጠይቁ።

ዝርዝሮችን መመልከት	ትርጉምን መፈለግ
+ ቃላት	+ ለቃላት የሚቀርቡ ጥያቄዎች
+ ተዛምዶዎች	+ ለተዛምዶዎች የሚቀርቡ ጥያቄዎች

ስለ ቃላት የሚጠየቁ ጥያቄዎች

ቃላቱ ዛሬ ያላቸውን ትርጉም ይጠይቁ። በእንግሊዝኛ ወይም በራስዎ ቋንቋ በተጻፈ መዝገበ ቃላት ውስጥ ይመልከቷቸው። ጥሩ መዝገበ ቃላት፥ በአሁኑ ጊዜ ያለውን ፍቺ ብቻ ሳይሆን ቀደም ሲል በነበሩ ዘመናት የነበረውን ትርጉምም ያስረዳል። የብዙ ቃላት ትርጉም በዓመታት ውስጥ ተለዋውጧል። ቃላቱ በተጻፉበት ዘመን ትርጉማቸው ምን እንደ ነበር ለማወቅ ይጠይቁ። መጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላትና ዐውደ ጥበብ (Encyclopedia) ውስጥ ይፈልጓቸው። መጽሐፍ ቅዱስ ወይም ደራሲው፥ እንዲሁም ሌሎች መጽሐፍ ቅዱሳዊ ደራሲያን፥ በሌላ ስፍራ እንዴት ቃላቱን እንደተጠቀሙባቸው ለመረዳት ይጠይቁ።

ላነሷቸው ጥያቄዎች መልስ የሚያገኙባቸው የተለያዩ መንገዶች አሉ። ሕዳጋቸው ላይ መግለጫ ያላቸው መጽሐፍ ቅዱሶች፥ አንድ ቃል ሌላ ስፍራ የሚኖረውን ቁልፍ አጠቃቀም ሊያመለክቱዎት ይችላሉ። የመጽሐፍ ቅዱስ ቃላትን ዝርዝር የያዘ መጽሐፍ (Concordance) ለዚህ ተግባር ግዙፍ ጠቀሜታ አለው። በሚያጠኑት ጽሑፍ ውስጥ የሚገኙ ቁልፍ ሐረጎችንና የተደጋገሙ ገለጣዎችን ለመረዳት፥ እነዚሁኑ ጥያቄዎች ማንሣት ይኖርብዎታል።

ለተዛምዶዎች የሚቀርቡ ጥያቄዎች

ማንኛውም ቋንቋ የራሱ የሆኑ ብዙ የተለዩ ሁኔታዎች አሉት። የቃላትን ትርጉም ከተረዱና የቋንቋውን ተለዋዋጭነት ለመገንዘብ ከቻሉ፥ ቋንቋዎች ሁሉ እምብዛም አያስቸግሩም። በቃላት መካከል ያለው ተዛምዶ፥ በአብዛኛው ጎኑ የሰዋስው ጉዳይ ነው። ሰዋስው፥ አንድ ዓረፍተ ነገር የሚገልጠውን፥ ከዛም ዓረፍተ ነገር ጋር ተዛማጅ የሆኑትን ሌሎች ዓረፍተ ነገሮች ባጠቃላይ የሚገልጡትን አሳብ ለይተን ለመገንዘብ ይረዳናል። በልጅነቴ የሰዋስውን ሕግጋት ሳላውቅ ነው በሰዋስው መጠቀም የተማርኩት። ሰዋስው በመኪናና በነጂው መካከል እንዳለ ግንኙነት ሆኖ አገኘሁት። እንዴት እንደሚሠራ እውቀቱ ሳይኖረኝ፥ መኪና እነዳለሁ። በመሆኑም መኪናው ሲበላሽ የማደረገው ነገር መቆም ብቻ ነው! ልክ እንዲሁ፥ እንግሊዝኛዬ ሲበላሽብኝ፥ እንዴት ማስተካከል እንደሚገባኝ

አላውቅም ነበር። በመጨረሻ ሰዋስውን በሚገባ ተረዳሁ። ሰዋስውን በአንድ ቋንቋ ቢረዱ፥ አንድን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጥቅስ በሌላ ቋንቋም ለመተንተን ይረዳዎታል።

የአንድን ጥቅስ ዝርዝር በምንመለከትበት ጊዜ፥ ለተመሳሳይ ተዛምዶዎች የሚቀርቡ ጥያቄዎችን እናነሣለን። እነሱም ሰዋስዋዊ፥ ምክንያታዊ፥ ቅደም ተከተላዊና ሌሎች ተዛምዶዎች ናቸው።

ሰዋስዋዊ ተዛምዶዎች

የማቴዎስ 16፡18ን ዝርዝሮች ቢመለከቱ፥ ኢየሱስ ትንቢትን ወይም የወደፊት ጊዜን እንደተጠቀመ ይረዳሉ፥ "ቤተ ክርስቲያኔን እሠራለሁ" ማቴዎስ 28፡19 ውስጥ ደግሞ፥ የሥላሴን ሦስት አካላት ሲጠቅስ፥ ስም የሚለውን ቃል በነጠላ ቁጥር ነው የተጠቀመበት። በግሪክኛ የሚጠቀሙ ከሆኑ፥ ዮሐንስ 10፡30 ውስጥ "እኔና አብ አንድ ነን" በሚለው ዓረፍተ ነገር፥ "አንድ" የሚለው ቃል ግዑዝ ጾታን የሚያመለክት መሆኑን ይረዳሉ (አጽንኦት የእኔ)።

አመክንዮአዊ (Logical) ተዛምዶዎች

አመክንዮአዊ ተዛምዶዎች፥ ደራሲው የሚያቀርበውን ጉዳይ፥ ትኩረቱን ወይም ለማስጨበጥ የሚፈልገውን አሳብ ለመገንዘብ ይረዱናል። ከመጽሐፍ ቅዱስ በተወሰዱትና ቀጥሎ በተገለጡት ማብራሪያዎች ውስጥ ያሠመርኩባቸውን ቃላት ወይም ፊደል ልብ ይበሉ። እንዲህ ያሉ ቃላት፥ በቃላት መካከል ያለውን ዝምድና ለመረዳት ይረዱናል። እነዚህን ቃላት እንደ ቁልፍ ቃላት አድርገን የምናጠናቸው አይደሉም። ብዙውን ጊዜ እነዚህ ቃላት አጫጭር የሆኑና በዝርዝር አተረጓጎም ላይ ግን ትልቅ ተጽዕኖ የሚያደርጉ ናቸው።

- መነሻና ውጤት፦ "እርሱ አስቀድሞ ወዶናልና እንወደዋለን"(1ኛ ዮሐ. 4፡19)።
- ምክንያት፦ "እንግዲህ ከክርስቶስ ጋር ከተነሣችሁ፥ ክርስቶስ በእግዚአብሔር ቀኝ ተቀምጦ ባለበት በላይ ያለውን እሹ" (ቆላ. 3፡1)
- ውጤት፦ ሐዋርያው ጴጥሮስ የእግዚአብሔርን መንጋ በታማኝነት ስለሚጠብቁ እረኞች ሲናገር፦ "የእረኞች አለቃ በሚገለጥበት ጊዜ የማያልፈውን የክብር አክሊል ትቀበላላችሁ" (1ኛ ጴጥ. 5፡4) ብሏል። የታማኝ እረኛነት ውጤት፥ ዋናው እረኛ የሚያመጣው ሽልማት ነው።

ወይም አሁን የምንጽናናበት የመነጠቅ አስተምህሮ ጠቃሚነት የሚታነጸው "ስለዚህ" በሚለውና 1ኛ ተሰሎንቄ 4፡18 (ከ1ኛ ተሰ. 4፡13-18 ጋር ያነጻጽሩት) ውስጥ በተጠቀሰው ቃል መነሻ ወይም ውጤት ላይ ነው።

- ንጽጽር፡- ኤፌሶን ምዕራፍ 2 ስለ ቀድሞው መንፈሳዊ ሕልውናችን ይናገራል። (ቁጥር 1-3) "ነገር ግን እግዚአብሔር" (ቁጥር 4) የሚለው ሐረግ "ነገር ግን" ከሚለው ቃል ጋር ተያይዞ የአሁኑን መንፈሳዊ ሕልውናችንን ከቀድሞው ጋር ያነጻጽራል።
- ውድድር "በዓለም ካለው ይልቅ በእናንተ ያለው ታላቅ ነውና" (1ኛ ዮሐ. 4፡4) ለሰብአዊ ታማኝነት የሚፎካከሩ ሁለት ወገኖች ተወዳድረዋል።
- ቅድመ ሁኔታ፡- 2ኛ ዜና መዋዕል 7፡14፡ "ሕዝቤ... ቢ... "ለጥያቄዎቻችን ከእግዚአብሔር መልስ የማግኛ ቅድመ ሁኔታ፥ ስሙን መጥራታችን ነው።
- ዓላማ፡- ኤፌሶን 4፡12፡- እግዚአብሔር የተለዩ መሪዎችን ለቤተ ክርስቲያን የሰጠበትን ዓላማ ሲገልጥ "ለመሥራትና..." ይላል።

እነዚህ ሁሉ አመክንዮአዊ ተዛምዶዎች የተገለጡት፥ በቃላትና በቃላት እድገት ነው።

ቅደም ተከተላዊ ወይም መልክዓ-ምድራዊ ተዛምዶዎች

እነዚህ ተዛምዶዎች፥ በተለይ ታሪካዊ ጉዳዮችና ተአምራዊ ሁኔታዎችን የመሰሉ ተራኪ ሥነ-ጽሑፎች ገላጭ አከፋፈል ወይም ቢጋርን (Descriptive outline) በማዘጋጀት ጊዜ ይጠቅማሉ። ሁለት ምሳሌዎችን እነሆ፡-

የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ የተዘጋጀው በቅደም ተከተላዊና መልክዓ-ምድራዊ ተከታታይነት ነው። ይህ ቅደም ተከተላዊ ሐዋርያት ሥራ 1፡8 ውስጥ ቀርቧል።

- ኢየሩሳሌም፡-(1፡1-8፡3) ኢየሩሳሌም ውስጥ የክርስትና እምነት መስፋፋት።
- ሰማርያ፡- (8፡4-12፡25) የክርስቲያኖች በስደቱ ምክንያት መበተን ያስከተለውን ውጤት ልብ ይበሉ። ጽሑፉን በሚተረጉሙበት ጊዜ፥ ሉቃስ፥ በወንጌል ሥርጭት ውስጥ

የእግዚአብሔር ሉዓላዊ እጅ ያለበት መሆኑን ሲገልጥልን፥ ይህን ዘዴ በሥነ-ጽሑፋዊ መሣሪያነት የተጠቀመበት መሆኑን ይገነዘባሉ።

- የዓለም ዳርቻ (13፡1-28፥31)።

ሉቃስ 17፡11-19 ውስጥ ለአሥሩ ለምጻሞች የተደረገላቸው ተአምር በተመሳሳይ ሁኔታ ሊደረስበት ይቻላል።

- ፈውስ ይፈልጉ የነበሩትን አሥሩን ኢየሱስ ይፈውሳቸዋል (ቁጥር 11፡14)
- ከዚህ በኋላ ትረካው ለማመስገን በተመለሰው አንድ ተፈዋሽ ላይ ያተኩራል (ቁጥር 15-19)።

ትንቢተ ዮናስ ለቅደም ተከተላዊና መልክዓ-ምድራዊ ጥናት ተመቻችቶ የቀረበ ነው።

- ዮናስ እስራኤል ውስጥ በአገልግሎት ላይ (1፡1-2)
- ዮናስ ወደ ጠርሴስ ለመሸሽ ጀልባ ውስጥ (1፡3-14)
- ዮናስ ዓሣ ነባሪ ሆድ ውስጥ እየጸለየ (1፡15-2፡10)
- ዮናስ ነነዌ ውስጥ እየሰበከ (3፡1-10)
- ዮናስ ነነዌ አቅራቢያ በቁጣ ፊቱን በማስከፋት ዳስ ጥላ ሥር ተቀምጦ (4፡1-11)።

ሥነ-ልቡናዊ ተዛምዶዎች

ጥቅሶችን በመተርጎም ጊዜ ሥነ-ልቡናዊ ተዛምዶዎችን መመልከት፥ ጉዳት ይኖረው ይሆናል። ምክንያቱም፥ ሥነ-ልቡናዊ የሚለው ቃል ባሕላዊ አመለካከትንና፥ በመሰለን መተርጎምን እንደሚገልጥ ተደርጎ ሊወሰድ ይችላልና። ይሁን እንጂ፥ ምሳሌዎችን፥ ተአምራትንና ከሰብአዊ ግንኙነቶች ጋር የተዛመዱ ነገሮችን ለመገንዘብ ሙከራ በምናደርግበት ጊዜ፥ ሥነ-ልቡናዊ ጉዳዮችን ለመረዳት ጥረት ማድረጉ አስፈላጊ ነው። ለምሳሌ በእረኛውና በበጎቹ መካከል ያለውን ርኅራኄ የሞላበት ግንኙነት ልብ እንላለን (መዝ. 23፤ ዮሐ.10)። እረኛ ለበጎቹ ያለውን ፍቅር ልብ ማለቱ፥ መለኮታዊው እረኛ ለሕዝቡ ያለውን ፍቅር ለመገንዘብ ይረዳል።

እንዲሁም የአሥሩን ለምጻሞች የመፈወስ ተአምር በትክክል ለመረዳት፥ በአይሁዳውያንና በሳምራውያን መካከል ያሉትን አለመግባባቶች ወይም ልዩነቶች ለይቶ ማወቅና፥ ኢየሱስን ከራሱ ወገን ከሆኑት ሰዎች ይልቅ፥ ከተለየ ወገን የሆነው አንዱ ሰው ያመሰገነው ለምን

እንደሆነ መረዳት ተገቢ ነው። ሉቃስ እነዚህ ሁለት ሕዝቦች፥ (አይሁዳውያንና ሳምራውያን) ለኢየሱስ ያላቸውን ምስጋና በተመለከተ፥ ሥነ-ልቡናዊ ትኩረት ባለው መንገድ በግልጥ አነጻጽሯል። ኢየሱስ ፈውስ የሚያስፈልጋቸውን አሥር ሰዎች ፈወሰ (ሉቃስ 17፡ 11-14)፥ ዘጠኙ ግን፥ ፈውስ ምስጋና የሚያስፈልገው ነገር እንደሆነ አድርገው አልቆጠሩትም። ትረካው፥ ምንም እንኳን አይሁዳዊ ባይሆን ምስጋና ወዳቀረበው ሰው ያመለክታል (ሉቃስ 17፡ 15-19)።

ስለ ተአምራት በሚተርኩት ክፍሎች፥ ጸሐፊዎቹ በሰዎች መካከል ስላሉ ግንኙነቶች የሚሰጡት ዝርዝር ሥነ-ልቡናዊ ገለጣ ጥልቅ በሆነ ሁኔታ የክፍሉን አሳብ እንድንገነዘብ ይረዱናል።

ዐውደ ንባባዊ ተዛምዶዎች

ማንኛውም ምንባብ፥ በአጠቃላይ በመጽሐፍ ቅዱስ፥ በአንዱ መጽሐፍ ወይም በንባብ ክፍሎቹ ሥነ-ጽሑፋዊ ዐውደ ንባብ የተከበበ ነው።

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ዐውደ ንባብ። መጽሐፍ ቅዱስ ባጠቃላይ አንድ ትልቅ ታሪክ ሲሆን፥ እግዚአብሔር ታሪክን የሚመለከትበት አተያይ ነው። የዓለማትና የሰው አፈጣጠር፥ በእግዚአብሔር የተመረጡ ሕዝቦች በብሉይ ኪዳን መሠራት፥ የኢየሱስ ክርስቶስ ቀዳማይ ምጽአት፥ ሰዎች ሁሉ በክርስቶስ ኢየሱስ በኩል የሚገኘውን ድነት እኩል የመውረሳቸው ምሥጢር መገለጥ እና፥ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰዎችን ሁሉ ነጻ የሚያወጣ መለኮት መሆኑን የሚያስገነዝብ፥ በጊዜና በቦታ የተወሰነችው ዓለማችን የመጨረሻ ሁኔታ ሁሉ ማለት ነው። የጠቅላላው መጽሐፍ ቅዱስ ይዘት፥ ከዓለም መፈጠር እስከ አዲሲቱ ዓለም መከሠት ድረስ ያለውን ታሪክ ያካትላል።

ይህን አጠቃላይ ገጽታ የተመለከቱ የእግዚአብሔር ባሪያዎች ብዙ አይደሉም። በመሆኑም ከዘፍጥረት፥ ወይ ከማቴዎስ ወንጌል ወይ ከኢሳይያስ አንድ ጥቅስ ይወስዱና ስለ ጥቅሱ ጥሩ አሳብ ይፈነጥቃሉ። ይህን በማድረጋቸው ምናልባት ከመጽሐፍ ቅዱስ አሳብ አልወጡ ይሆናል፤ ቢሆንም እነርሱ የሚሉት ክፍሉ የሚለውን ነው? ብሎ መጠየቅ ጠቃሚ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስን አጠቃላይ ዐውደ ንባብ ቀጥሎ በተገለጠው መሠረት ማገናዘብ ይኖርባቸዋል። ታሪካዊ ዐውዱን በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ታሪካዊ ሂደት፥ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ዐውዱን፥ ባሕላዊ ዐውዱን እና ሥነ-መለኮታዊ ዐውዱን ሁሉ መመልከት አለባቸው።

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ወይም ሥነ-ጽሑፋዊውን ዐውድ (አገባብ) በሚመለከት ከሕግጋት (*የሙሴ መጻሕፍት*)፥ *ታሪክ* ውስጥ የተወሰደ አንድ ጥቅስ ሲተረጎም፥ የታሪካዊ ጽሑፍን ባሕርያት በማገናዘብ ሊሆን ይገባል።

መዝሙረ ዳዊትን ስናጠና ደግሞ፥ የሥነ-ግጥምን ወይም የቅኔን ባሕርያት በማገናዘብ ሊሆን ይገባል።

መጽሐፍ ቅዱስ በብዙ ሥነ-ጽሑፋዊ ዘዴዎች የተጻፈ መሆኑን መረዳቱ በቂ ነው። በመሆኑም መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምንባቦችን፥ ከደራሲዎቹ መልእክት፥ ቅርፅ እና አጻጻፍ ዘዴ አንጻር ነው ልንተረጉማቸው የሚገባ። ባሕላዊ አገባብም ግንዛቤ ሊሰጠው ይገባል። ለምሳሌ የአሞጽ ተደራሲያን ወይም አድማጮች ከጳውሎስ ተደራሲያን ወይም አድማጮች ይለያሉ፤ በሥነ-መለኮታዊው አስተምህሮ ብቻ ሳይሆን፥ በባሕልም።

በሥነ-መለኮታዊ አገባብ መሠረት ብሉይ ኪዳን ውስጥ ያሉና ሕግጋትን የያዘ አንድ ክፍል፥ በጳውሎስ መልእክት ውስጥ ያሉት ሥነ-ምግባራዊ ዝርዝሮች በሚተረጎሙበት መንገድ ሊተረጎም አይችልም።

ስለዚህ፥ ከዘፍጥረት እስከ ራእይ ድረስ ያሉትን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ታሪኮች አጠቃላይ ገጽታ መገንዘቡ ተገቢ ነው። ጥቆማ:- አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ አጠቃላይ ታሪክ ለመረዳት ካልቻሉ፥ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ጥናት የተጻፈ መጽሐፍ ይፈልጉና ያንብቡ። በተጨማሪ በተለያዩ መንፈሳዊ ጸሐፊዎች የተዘጋጁ የመጽሐፍ ቅዱስ ማብራሪያዎችንና መሰል መጻሕፍትን ቢያነቡ በጣም ይረዱዎታል።

የመጽሐፉ አገባብ። እያንዳንዱ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያለ መጽሐፍ፥ በመንፈስ ቅዱስ በተመራ ደራሲ የተጻፈ ነው። እያንዳንዱ መጽሐፍ የተጻፈበት አጻጻፍ በዓላማም ተመርጧል። ዓላማው ደግሞ በይዘቶቹ ላይ ተጽዕኖ አድርጓል። ስለሆነም ዓላማውን ለመረዳት፥ የመጽሐፉን ይዘት ይመልከቱ። ይህ ዓላማ በተራው መልእክቱን ከማብራራትዎ በፊት እንዲተረጉሙት ይረዳዎታል።

ለመግለጫነት፥ እንደ ኢዮብ መጽሐፍ ያለውን ይውሰዱና ሁለት ወይም ሦስት ጊዜ ያንብቡት። በቀላሉ ሲገለጥ፥ ታሪኩ ኢዮብ ስለተባለ አንድ ጻድቅና ባለጠጋ ሰው ነው። ባለታሪኩ እጅግ በከፋ ሥቃይ ውስጥ አልፏል። ሦስት ጓደኞቹ፥ ሦስት ጊዜ ከኢዮብ ጋር ባደረጉት ስብሰባ፥ የሥቃዩንም ምክንያት እንዲገነዘብ ሊረዱት ይፈልጋሉ። ነገር ግን፥ በእያንዳንዱ የምክራቸው ጊዜ ወደተሳሳተ ምክንያት ነው የሚያመለክቱት። አራተኛ ጓደኛው ወደ እውነት የተጠጋ ቢሆንም፥ ለኢዮብ ሕልውናዊና ሥነ-መለኮታዊ ጥያቄ የመጨረሻ መልስ የመጣለት፥ በኃያሉ እግዚአብሔር ብርቱ የቃል መገለጥና ሥራዎች አማካይነት ነው።

መጽሐፉን በሚያጠኑበት ጊዜ፥ ትረካው ውስጥ ያሉትንና ቀጥሎ የተዘረዘሩትን ክፍፍሎች ልብ ይላሉ (ቁጥሮቹ የሚያመለክቱት ምዕራፎቹን ነው)።

መግቢያ የኢዮብ ሥቃይ 1-2

የመጀመሪያ ስብሰባ 3-14

ሁለተኛ ስብሰባ 15-21

ሦስተኛ ስብሰባ 22-31

የኤሊሁ ንግግሮች 32-37

የእግዚአብሔር መልስ 38-41

ማጠቃለያ፤ የኢዮብ ሥቃይ መወገድ 41

እነዚህን ክፍፍሎች በአእምሮዎ ይዘው መጽሐፉን ሲያጠኑና፥ "እኔ ግን የሚቤዠኝ ሕያው እንደሆነ... አውቃለሁ" ወደሚለው ተወዳጅ ጥቅስ ሲደርሱ፥ ጥቅሱን ወዲያውኑ በሁለተኛው ዙር ንግግሮች ባለው የኢዮብ መልስ ውስጥ ሊያኖሩት ይችላሉ (19፡25)። ጥቅሱ፥ በተስፋ መቁረጥና ተስፋ ቢስነት ውስጥ የተነገረ ዋና መግለጫ ነው እንጂ፥ ስለ ትንሣኤ በዋናነት የሚያወራ ክፍል አይደለም። ከኢዮብ ጓደኞች አንዱ የሆነው ባልዳዶስ፥ ኃጢአተኛ ከሞት በኋላ የሚጠብቀውን ዕጣ አስመልክቶ ለሰጠው አስተያየት የተሰጠም መልስ ነው። ወዲያውም፥ በታላቅ ሥቃይ በሚያልፈው ሰው ውስጥ ተስፋና በሕያው እግዚአብሔር መታመን ይታያሉ።

የመጽሐፉን ሙሉ ይዘት ማወቅዎ፥ ደራሲው በጽሑፉ ለማለት የፈለገውን ቁም ነገር አዘል ዋና ጉዳይ ለመረዳት ይጥሩ ዘንድ ይረዳዎታል። ደራሲው ሊያስተላልፍ የፈለገውን መልእክት መረዳት ነው የማንኛውም የመተርጎም ሥራ ዓላማ።

ጥቆማ፦ የአንድን መጽሐፍ ይዘትና ዓላማ ለማጥናት ከሚጠቅሙ ምንጮች ጥቂቶቹ፥ ማጥኛና ማጣቀሻ ያላቸው መጽሐፍ ቅዱሶች ናቸው። እንዲህ ያሉት መጻሕፍት ብዙ ጊዜ በመግቢያቸው ላይ ጠቃሚ አስተያየቶች አሏቸው። የአስተያየት አቅራቢዎች አስተያየቶች የደራሲውን ዓላማና አከፋፈል ወይም ቢጋር በተመለከተ የሚቀርቡት አሳብ ጥቂት ይለያይ ይሆናል። እንዲህ በሚሆንበት ጊዜ ደግሞ፥ አስተያየቶቹ የጸሐፊውን ዓላማና አከፋፈሉን ለመረዳት እንደተጨማሪ መረጃ ይጠቅሙዎታል። መጀመሪያ መጽሐፉን እራስዎ ቢያጠኑት ይመረጣል። ከዚያ በኋላ ግን ግንዛቤዎን ከሌሎች ምሁራን አስተያየቶች ጋር ያነጻጽሩት። ይህ አሠራር፥ አንዳንድ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መጻሕፍትን በተመለከተ ቀለል፥ በሌሎቹ ላይ ግን ከበድ ይል ይሆናል። ነገር ግን ተስፋ አይቁረጡ፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሰባኪ፥ የስብከቱ ክፍል ያለበትን መጽሐፍ ለመረዳት የሚያስችል ተግባራዊ እውቀት ሊኖረው ይገባልና።

የስብከቱ ክፍለ ምንባብ። የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት መሠረታዊ ክፍል፥ ጥቅሱ ወይም ዓረፍተ ነገሩ ሳይሆን፥ አንቀጹ ነው። በያንዳንዱ እሁድ ማቅረብ ያለብንን ስብከት በምንመርጥበት ጊዜ፥ ገላጭ ስብከት ጊዜና ድካምን የሚቆጥብልን መሆኑን ቀደም ሲል አስረድቻለሁ። በሚያጠኑበት ጊዜ ጽሑፉ በአንቀጾች የተከፋፈለ መሆኑን ይረዳሉ። በአብዛኛው በእያንዳንዱ የስብከት ጊዜ አንድ አንቀጽ ሊሰብኩም ይችላሉ።

አንድ ጸሐፊ፥ አሳቡን እቀደመው ምንባብ ውስጥ ባሉ አሳቦች ላይ በሚመሠርትበት ጊዜ፥ የክፍሉ ዐውደ ንባብ ወሳኝ ነው። አንቀጹን በሞላ በአንድ የስብከት ጊዜ ለመጨረስ አይቻል ይሆናል። የጽሑፉን የመጀመሪያና ሁለተኛ ነጥቦችን ወይም ጉዳዮችን ይሆናል ሊሰብኩ የሚችሉት። እንዲህ ከሆነ፥ አንድ መልእክት በሚያዘጋጁበት ጊዜ፥ ከክፍሉ በፊትና አንዳንዴም ቀጣዮቹን ዐውዶች (ዐውደ ንባብ) ማጥናት ይኖርብዎታል።

የአንድን መጽሐፍ ትርጉም በሚያጠኑበት ጊዜ፥ ዐውደ ንባቡን መረዳቱ ያለውን ጠቀሜታ ለመገንዘብ እንደ ምሳሌ ይረዳዎ ዘንድ፥ አንደኛ ጴጥሮስ መጽሐፍ ይመልከቱ። 2፡13 ላይ ያለው ዋና ጉዳይ መገዛት ነው። 3፡7 ላይ ወደተጠቀሰው የባሎች ኃላፊነት በቀጥታ ሄደን ቢሆን ኑሮ ግን፥ ጽሑፉ ውስጥ የነበረውንና "እንዲሁም እናንተ ባሎች" የሚለው ቃል ያለውን ኃይል ምናልባት አንረዳም ነበር። ጴጥሮስ ስለመገዛት ወይም እራስን ለሌላ ስለመስጠት ተናግሯል። አግባብ ያልሆነ ሁኔታ ቢኖርም እንኳን ለመንግሥት ባለሥልጣናትና ለሌሎች ጌቶች ተገዙ ይላል። "መገዛት" የሚለው አሳብ ዐውደ ንባቡ ላይ ያለውን ኃይል (ተጽዕኖ) ከሳትን፥ በምናቀርበው ስብከታችን በቤተሰባዊ ግንኙነት ውስጥ ያለውን አንድ ቁልፍ ጉዳይ ሳንነካው እንቀራለን። ይሄውም በባልና በሚስት መካከል ሊኖር የሚገባው ግንኙነት፥ አንዱ ለሌላው መገዛት፥ አክብሮትና ታማኝነት ነው። "ባል የሆኑ ሰባኪዎች" ምናልባት ያን ቃል ሊመለከቱት አይፈልጉ ይሆናል።

የተለያዩ ሥነ-ጽሑፎች ተዛምዶ

እዚህ አጉልተን የምናሳየው፥ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስላሉት የተለያዩ ሥነ-ጽሑፎች የተሰጠውን ጥቆማ ነው። አንድ ጽሑፍ የተጻፈበት የአጻጻፍ ስልት በጽሑፉ አተረጓጎማችን ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል። ለምሳሌ አንድን በትረካ ዘዴ የተዘጋጀ ጽሑፍ በመልእክትነት ከተጻፈው በተለየ መንገድ እናየዋለን።

የአንድ ተራኪ ጽሑፍ ዝርዝሮች ሁሉ ለአድማጮችዎ ወይም ለአንባቢዎች ተግባራዊ ፋይዳ እንዳላቸው አድርገው አያቅርቡ። ታሪካዊ

ዝርዝሮች ቢጠቀሱ አቀራረቡን ተወዳጅ ያደርጉታል። ያ ማለት ግን፥ ታሪኮቹ ሁሉ በዛሬው ሕይወታችን ተግባራዊ ይሆናሉ ማለት አይደለም። እንደ ምሳሌ ያገለግለን ዘንድ፥ የታሪካዊ ድርጊት ዓይነተኛ ትረካ የሆነውን ትንቢተ ዮናስን እንመልከት። የዮናስን ታሪክ ስንሰብክ፥ ጀልባ ውስጥ መግባት የለብንም ብለን አሳብ አናቀርብም። ከዚያ ይልቅ፥ ከእግዚአብሔር ሽሽተን እርሱ ከሌለበት ስፍራ መድረስ ያለመቻላችንን እውነት መግለጥ ይኖርብናል። የትንቢተ ዮናስ መጽሐፍ የመጀመሪያው ክፍል ትረካ የሚገልጠው፥ ስለተስማሚ የመጓጓዣ ዘዴ ሳይሆን፥ ለታወቀው የእግዚአብሔር ፈቃድ ስለመታዘዝ ነው። የትረካው ዝርዝር ገለጣዎች ታሪካዊ ድርጊቱን በማመልከት ምንባቡ ውስጥ በልዩ ሁኔታ የተገለጠውን ሥነ-መለኮታዊ እውነት እንድንገነዘብ ይረዱናል።

ሌላው ምሳሌ የጳውሎስ ነው። ጳውሎስ ትንሹ ኤሽያ በሚባለው አካባቢ በእግር የተጓዘና በአባብ የተነደፈ ቢሆንም፥ ክርስቲያኖች ተመሳሳዩን ማድረግ አለባቸው ብለን ልንሰብክ አንችልም። ነገር ግን ወንጌልን ወደ አስቸጋሪ አካባቢዎች በቀዳሚነት ስንወስድ፥ አደጋዎች ይገጥሙን ይሆናል ብለን ልንሰብክ እንችላለን።

ትግበራ ላይ ያተኮረ ስብከት ለማቅረብ ሲባል የሚከናወኑ እንዲህ ያሉ ትርጉማዊ ማስተካከሎች በአብዛኛው፥ በተርጓሚው ወይም በሰባኪው አሳብ የሚሠሩ ናቸው።

ስብከታዊና ትግበራዊ ማስተካከሎች አንዳንድ ጊዜ "መመሪያ ማውጣት" (Principalization) ይባላሉ። በሌላ አነጋገር ከአንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በተግባር ላይ የሚውል መርህ ለማግኘት ሲባል ከክፍሉ ሥነ-መለኮታዊ መመሪያን ብዙም ግልጥ ባልሆነ መንገድ ማውጣት ነው።

በእግዚአብሔር ቃል አቀነጃጀት ሂደት፥ ከእርምጃ 3 እስከ 5 ባለው ክፍል ይህ አሠራር በደኅና ሁኔታና በትክክል የሚሠራበትን ዘዴ አሳያለሁ። "መመሪያን የማውጣት" ዘዴን በተመለከተ፥ ስለ አንዳንድ አደጋዎች ላስጠነቅቅዎ ይገባል። የመርሕዎ መነሻ ከክፍሉ የወጣ እንጂ፥ በክፍሉ ላይ በእኛ የተጫነ መሆን የለበትም። ከጽሑፉ ቅንጅትና ዝርዝር ጉዳዮች ጋር መዛመድ አለበት። ይህን በተመለከተ ዘግየት ብዬ እመለስበታለሁ።

በወንጌላት ውስጥ ያሉ ምሳሌዎች በሚተረጎሙበትና በሚሰበኩበት ጊዜ፥ የሥነ-ጽሑፍ ዓይነት (Genre) ወሳኝ ነው። ብዙውን ጊዜ ምሳሌዎቹ የሚያተኩሩት አንድ ዋና መልእክት በማስተላለፍ ላይ መሆኑ ችላ ሊባል አይገባም። አንድ ሰባኪ በአንድ ምሳሌ ውስጥ ባሉት ዝርዝር ጉዳዮች ሁሉ ተነሥቶ ተግባራዊ መመሪያ ሊያወጣ አይገባም። የጌታን ተአምራት

በተመለከተም እንዲሁ። ይህን የመሰለ ሁኔታ ያለው ሌላ የሥነ-ጽሑፍ ዓይነት የዳዊትና የኢዮብ ግጥም ነው። ትንቢታዊ ሥነ-ጽሑፍ የራሱ የሆኑ ባሕርያት አሉት። ትንቢቶችን በምንተረጉምበት ጊዜ፥ ትንቢታዊ ባሕርይውን ግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርብናል። ለምሳሌ፤ ዳንኤል 9፡24 እና 10፡2 ውስጥ የተጠቀሰውንና "ሱባዔ" ወይም "ሳምንት" የሚለውን ቃል በምናነጻጽርበት ጊዜ፥ በሁለቱ ክፍሎች ያሉት "ሳምንታት" የሚያመለክቱት የተለያየ የጊዜ ርዝመትን እንደሆነ እንረዳለን። አራት መቶ ዘጠና ቀን፥ ዳንኤል 9፡24-27 ውስጥ የተጠቀሰውን ትንቢት ለመፈጸሚያ በጣም አጭር ጊዜ ነው። ዳንኤል እየጾመ በሕይወት ለመኖር፥ ሀያ አንድ ዓመት በጣም ይረዝምበታል (10፡3)።

የጥያቄዎች ማጠቃለያ

አንድ ሰባኪ፥ አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ለመረዳት የሚያነሣቸውን ጥያቄዎች ለማስታወስ ከሚጠቀሙት ቀላል መንገዶች አንዱ፥ ጥያቄዎችን በአራት መክፈል ነው።

1. *መነሻ ወይም ዳራ* (Background) ጥያቄዎች
2. የመረጃ ጥያቄዎች
3. የትርጉም/የፍች ጥያቄዎች
4. የትግበራ ጥያቄዎች።

- *የመነሻ/የዳራ ጥያቄዎች፡ ለምሳሌ፥ የቆላስይስ ታሪካዊ መነሻ ወይም ዳራ፥ በጳውሎስ መልእክት ይዘት ላይ ምን ተጽዕኖ አለው?*
- የመረጃ ጥያቄዎች፡ ጳውሎስ እንዴት ነው በቆላስይስ መልእክቱ ውስጥ እራሱን የሚገልጠው (1፡1-2)?
- የትርጉም/የፍች ጥያቄዎች፡ ለምንድነው ጳውሎስ እራሱን በዚህ ሁኔታ የሚገልጠው? ከክርስቶስ ጋር ለአዲስ ሕይወት መነሣት ማለት ምን ማለት ነው (ቆላ. 2፡12)?
- የትግበራ ጥያቄዎች፡ እንዴት ነው አሳባችንን ከላይ ባሉት ነገሮች ላይ የምናሳርፈው (ቆላ. 3፡2)?

ጥያቄዎችን መመለስ

አሁን ወደ ከባዱ የትርጉም/የፍች ሥራ መጣን። ጥያቄዎቹን በምንመልስበት ጊዜ፥ ምንባቡን ጠንቅቀን ለማወቅ በምናደርገው ሙከራ፥ ወደምንፈልገው አቅጣጫ እንዳንወስደው መጠንቀቅ አለብን። ተርጓሚው ወይም ማብራሪያ ሰጪው የሚፈልገው፥ ግልጥና የተለመደውን መጽሐፍ

ቅዱስን የመፍታት ዘዴ (አንዳንዶች "ቃል በቃል" ሌሎቹ ደግሞ "ሰዋስዋዊና ታሪካዊ አፈታት" የሚሉት)፥ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉምን ወይም ፍችን የመገንዘቢያ ዋና ጠቃሚ መንገድ፥ መጽሐፉን በራሱ መንገድ መፍታት ነው።

እዚህ የዝግጅትዎ ደረጃ ላይ ከደረሱ እንግዲህ፥ ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትዎ የሚረዱዎትንና የሚያገኙዋቸውን መጻሕፍት ሁሉ ይሰብስቡ። መጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈባቸውን የመጀመሪያ ቋንቋዎች የሚያውቁ ከሆኑ፥ ጥሩ ማጥኛ ያለው መጽሐፍ ቅዱስ፥ ላለዎት የመጽሐፍ ቅዱስ እትም የሚሆን የቃላት ዝርዝር ያለበት ጥቅስ ማውጫ (Concordance) እና የመጽሐፍ ቅዱስ ማብራሪያ መጻሕፍት ጥሩ የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ይኑሩዎት እላለሁ። እነዚህ የግድ አስፈላጊዎች ናቸው። ለጥያቄና መልሰዎችዎ ተጨማሪ ነገር ያገኙ ዘንድ እነዚህን ያንብቧቸው። እነዚህን መጻሕፍት የሚጠቀሙባቸው ለዝግጅትዎ እንደ መርጃ ብቻ መሆኑን አይርሱ። በመልእክት ዝግጅትዎ ሂደት እዚህ ደረጃ እስኪደርሱ አይጠቀሙባቸው። እዚህ ከመድረስዎ በፊት ካገላበጧቸው፥ በጥያቄዎችና በማጠቃለያ ሥራዎችዎ ላይ ተጽዕኖ ያሳድሩባቸዋል። ይህ ደግሞ፥ የስብከት ክፍሉ ከራስዎ ጋር እንዲዋሃድ የሚያደርገውን የዝግጅት ሂደት ያደናቅፈዋል።

መልሶችን መተንተን

ሮበርት ትሬይና የተባሉ የሥነ-መለኮት ሰው "Methodical Bible Study" በሚለው ጽሑፋቸው ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስን በመተርጎም ጊዜ ስለሚገጥሙ ሦስት አደጋዎች ይናገራሉ። እነሱም፦

- *የተሳሳተ ትርጉም፦* ለአንድ ምንባብ የተሳሳተ ትርጉም መስጠት
- *ግማሽ ትርጉም፦* የምንባቡን ሙሉ ትርጉም አለማረጋገጥ
- *የተጋነነ ትርጉም፦* ለአንድ ምንባብ እውስጡ ከተገለጠው ትርጉም በላይ መስጠት።

አንድ ምንባብ እንዴት መፈታት ወይም መተርጎም እንደሚገባው በመግለጡ ረገድ ብዙ ተጽፏል። የአንባቢያንን ወይም የአድማጫችንን ደረጃ በተመለከተ ግን፥ መልስዎችዎን በሚቀጥሉት መመዘኛዎች ይተንትኗቸው።

- *የተዓማኒነት መመዘኛ፦* ትርጉምዎ ተዓማኒ ስለመሆኑ ጥሩ ማስረጃ ለማቅረብ ይችላል? ማለት እርስዎ ለክፍሉ የሰጡት ትርጉም ደራሲው ያን ክፍል በሚጽፍበት ጊዜ ሊገልጥ ከፈለገው አሳብ ጋር አንድ ነው?

- *የአንድነት መመዘኛ፡-* በቃላቱ፥ በማረጋገጫዎችና በጥቅሶች ትርጉም መካከል የፍች ወይም የትርጉም አንድነት አለ? በትርጉሙ ውስጥ የሚጋጭ ወይም አብሮ የማይሄድ አሳብ አለ? ለምሳሌ አንድ ጊዜ የሰማሁት ከ1ኛ ዮሐንስ በተወሰደ ስብከት ላይ "ወንድም" የሚለውን ቃል ሰባኪው በስብከቱ የመጀመሪያ ክፍል ለክርስቲያኖች ተጠቅሞ፥ በስብከቱ ሁለተኛ ክፍል ግን ክርስቲያን ላልሆኑ ሰዎች ሲጠቀምበት ሰምቻለሁ።
- *የተዛማጅነት መመዘኛ፡-* ትርጉምዎ ከምዕራፉ ሌሎች ክፍሎች፥ ከመጽሐፉና ከአጠቃላይ መጽሐፍ ቅዱስ ጋር ይስማማል? አስቸጋሪ የሚመስሉ ነገሮችን ሊገልጥ ይችላል? ለምሳሌ፥ ጳውሎስ፥ ጢሞቴዎስ ማንኛውንም ሥጋ ይበላ ዘንድ መፍቀዱን ከብሉይ ኪዳን ክልከላ ጋር እንዴት አነጻጽረው እንዴት ይገልጡታል?
- *የግልጥነት መመዘኛ፡-* ትርጉምዎ ቀላል ነው፥ ወይስ ከባድ? ግልጥ ነው ወይስ ምሥጢራዊ? በቀላሉ የተገለጠና ለመረዳት የማያስቸግር፥ ወይስ በስውርና በተመሰቃቀለ ዝርዝር አሳብ የተሞላ?
- *የታማኝነት መመዘኛ፡-* ጽሑፉን ከራስዎ ወይም ከሌሎች (ምሳሌ፥ የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪዎን ወይም የቤተ እምነትዎን) ውሳኔና አስተሳሰብ አንጻር ላለመተርጎም ጥንቃቄ ያደርጋሉ?

ልብ ሊሉት የሚገባ ነገር፡- ትርጉሞቻችን ስሕተት-አልባዎች አይደሉምና፥ ትርጉማችንን ሊያስለውጡ የሚችሉ አዳዲስ ማስረጃዎችና ጥያቄዎች ለማስተናገድ ዝግጁ መሆን አለብን።

የመጽሐፍ ቅዱሳዊ ምንባብ ትርጉምዎን መመዘን

1. እውነተኛነት
2. አንድነት ወይም ወጥነት
3. ተዛማጅነት
4. ግልጥነት
5. ታማኝነት

መልሶችን መተግበር

ስብከት፥ አሳብን (Information) ማስተላለፊያ መንገድ ብቻ አይደለም። የሰዎችን ሕይወት የሚለውጠውን መልእክት የማስተላለፍ

ሥራም ነው። የምንሰብከው መልእክት የሰዎችን ሕይወት መለወጥ አለበት። ሰዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊውን እውነት እንዲኖሩት መገፋፋት ነው። የሰባኪው ኃላፊነት፥ የእግዚአብሔርን ቃል በሕይወት የመተግበሪያ መርሆችን ማስጨበጥ ብቻ ሳይሆን፥ መርሆዎቹ በዕለት ተዕለት ሕይወት እንዴት መተግበር እንደሚኖርባቸው መጠቆምም ነው። አድማጮች ወይም አንባቢያን የሰሚቸውን የመጽሐፍ ቅዱስ መመሪያዎች እንዴት ተግባራዊ ለማድርግ እንደሚችሉ ራሳቸው ያስቡ ብለን ልንተዋቸው አይገባም።

መጀመሪያ እኛ እራሳችን መጽሐፍ ቅዱስን በሕይወታችን መተርጎም አለብን። ከዚያ በኋላ ነው፥ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊውን እውነት ከሕይወታቸው ጋር እንዴት እንደሚያዋሕዱት ማሳየት የምንችለው። የስብከት ዝግጅታችን እዚህ ደረጃ ላይ ሲደርስ፥ መጽሐፍ ቅዱሳዊው መልእክት ላይ ተመሥርተን፥ ለአድማጮቻችን ስለሚናገረው ነገር በማሰላሰል ላይ ነን። የምናጤነው ክፍል፥ ከወቅቱ የዕለት ተዕለት ሕይወት ጋር ያለው ተዛምዶ ወይም ጠቀሜታ ምንድነው?

ወደ መተግበሪያው ዘዴ ከመግባታችን በፊት፥ ሮይ. ቢ. ዙክ የተባሉ ጸሐፊ ትግበራን አስመልክቶ የሰጡትን ጥሩ ማብራሪያ እነሆ፡-

> ‘‘በመጽሐፍ ቅዱስ ገለጣዊ ስብከት ወይም ማስተማር ማዛመድ እንዲህ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሉ ለወቅቱ ያለውን ጠቃሚ አሳብ በመግለጥ ያንንም ጠቃሚ አሳብ እንዴት በተግባር ላይ ማዋል እንደሚቻል በማሳየት አድማጮች ያንን ለውጥ ይተገብሩ ዘንድ መጋበዝና ማነሣሣትም ነው።’’

ማዛመድ በይዘት ላይ ያተኮረ ሲሆን አማኞች ሊያምኑ ስለሚገባቸው ወይም በሕይወታቸው ስፍራ ሊሰጧቸው ከሚገቧቸው ነገሮች ጋር ይያያዛል። ድርጊትን በተመለከተ ደግሞ አማኞች ሊታዘዙ ወይም ሊያደርጉ የሚገባቸው ነገር ላይ ያተኮረ ሊሆን ይችላል። እነዚህ አቅጣጫዎች ብዙ ጊዜ ማዛመድን (መተግበርን) አስመልክቶ ተቀላቅለው ይገኛሉ። ምክንያቱም፥ ሰዎች የሚተገብሩት ፋይዳ አላቸው ብለው የሚያምኑባቸውን ስለሆነ ነው።

ትክክለኛውን ማዛመድ ለማከናወን ይችሉ ዘንድ፥ የሚከተሉትን ተገቢ ጥያቄዎች መጠየቅ አለብዎት።

- ክፍሉ ከአሁኑ ዘመን ጋር ያለው ተገናኝነት ምንድነው?
- ከጽሑፉ የሚያወጣው ማዛመድ ምን ዓይነት ነው? ይዘት፥ ድርጊት፤ ወይም በይዘት ላይ የተመሠረተ ድርጊት?

- የማዛመድ ዘዴዬ በእርግጥ በዚህ ክፍል ላይ የተመሠረተ ነው? ከበስተጀርባው የክፍሉ ሥልጣንና ተዓማኒነት አለ?
- ይህ ሥራዬ ከክፍሉ የወጣ ማዛመድ መሆኑን አንባቢዬን ወይም አድማጮቼን የሚያሳምናቸው ምንድነው?
- ሰዎች ክፍሉ ከእነርሱ ሕይወት ጋር ያለውን ግንኙነት የሚገባቸው ስለመሆኑ እርግጠኛ የምሆነው እንዴት ነው? ክፍሉ ለሕይወታቸው ያለው መልእክት ሁልጊዜ ለአድማጮች ግልጥ ይሆናል ብለን ልናስብ አንችልም። ማዛመድ በራሱ ወዲያው የሚከናወን ነገር አይደለም። ሰዎች የሚሰሙትን እውነት ከሕይወታቸው ጋር የማዛመድ ዝንባሌ የላቸውም። ይልቅስ እውነቱ፥ ከሌላ ሰው ጋር ያለውን ግንኙነት ማገናዘብን ይመርጣሉ።

ክፍሉን በሚያጠኑበት ጊዜ፥ ለግሎና ለስብከትዎ ያለውን የማዛመጃ ነጥቦች ይፈልጋሉ። አንዳንድ ጊዜም፥ መልእክትዎን አዘጋጅተው ከመጨረስዎ በፊት እንኳን፥ እነዚህን ከክፍሉ ያገኟቸውን አሳቦች በሕይወትዎ መተግበር ይጀምራሉ። እነዚህን ከክፍሉ ይወጣሉ የሚሏቸውን የማዛመድ አሳቦች ይመዝግቧቸው። በክፍሉ የማይደገፉ ወይም ከክፍሉ አሳብ ጋር የማይስማሙትን (ደረጃ 3) ደግሞም ከዓላማዎ ጋር የማይሄዱትን የተዛምዶ አሳቦች (ደረጃ 4) በኋላ ያስወግዷቸዋል። ኢውጂን ላውርይ የተባለ የሥነ-መለኮት ሰው "መልእክትዎን በሚያዘጋጁበት ጊዜ ሁሉ እንደ ምሁርና ሰባኪ ሆነው ሊያዘጋጁት ይገባል" ብሏል።

>> የድርጊት እርምጃ <<

እስቲ ክፍሉን ማጥናት በሚለው የመጀመሪያ ደረጃ የስብከት ቅንጅት ሂደት እንጠቀም። ከመልእክቶች ኤፌሶን 6፡10-12ን እንመልከት። ክፍሉን በሚያጠኑበት ጊዜ፥ የዚህን የመጀመሪያ ደረጃ ሂደት ይመርምሩ።

እያንዳንዱን ጥቅስ በተናጠል በአንድ ወረቀት ላይ ይሥሩት። ጥቅሱን በሙሉ ይጻፉት፤

ቁ. 10 በቀረውስ በጌታና በኃይሉ ችሎት የበረታችሁ ሁኑ።

ቁ. 11 የዲያብሎስን ሽንገላ ትቃወሙ ዘንድ እንዲቻላችሁ፥ የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ሁሉ ልበሱ።

ቁ. 12 መጋደላችሁ ከሥጋና ከደም ጋር አይደለምና፥ ከአለቆችና ከሥልጣናት ጋር ከዚህም ከጨለማ ዓለም ገዦች ጋር፥ በሰማያዊም ስፍራ ካለ ከክፋት መንፈሳውያን ሠራዊት ጋር ነው እንጂ።

ዝርዝሮቹን ማጥናት

> ቃላትን ልብ ይበሉ

ትርጉማቸውን ከመዝገበ ቃላት፥ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ወይም ዐውደ ጥበብ (Encyclopedia)፥ ተመልክተው ያጥኑ። አጠቃቀማቸውን ደግሞ፥ ከቃላት ዝርዝር (Concordance) እና ሕዳጋዊ (Marginal) ጥቅሶች ያጥኑ።

በዚህ ጽሑፍ ውስጥ፥ ብርቱ፥ ዕቃ ጦር፥ ሽንገላ፥ መጋደል፥ አለቆች፥ ከሥልጣናት፥ ሠራዊት፥ የሚሉ ቃላትን ያገኛሉ።

> ተዛምዶዎችን ይመልከቱ

በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ባሉት ቃላት መካከል ያሉትን ተዛምዶዎች ይመልከቱ። በቀረውስ፥ በጌታ፥ በኃይሉ ችሎት፥ የዲያቢሎስን ሽንገላ፥ ከሥጋና ከደም፤ እና ቁጥር 12 ውስጥ የተጠቀሱት መንፈሳዊ ጠላቶች።

ትርጉምን ወይም ፍችን መፈለግ

> ጥያቄዎችን ይጠይቁ

ለምንድነው ጳውሎስ ቁጥር 10 ውስጥ ‘‘በቀረውስ’’ ያለው? ያለ ጌታ ብርቱ ለመሆን ይቻላል? ወይስ የጌታ ኃይል የሚያስፈልገው ቁጥር 12 ውስጥ ከተገለጡት ተቃዋሚ ኃይላት የተነሣ ነው? የእግዚአብሔር ዕቃ ጦር ‘‘ሁሉ’’ ለምን ያስፈልጋል?

> ጥያቄዎችን ይመልሱ

‘‘በቀረውስ’’ የሚለው ቃል ትርጉም ‘‘ከፍተኛው ጠቃሚ ነገር’’ ተብሎ ሊተረጎም ይችላል። ይህም አጠቃላይ ከኤፌሶን መልእክት ጋር ወይም ከምዕራፍ 4-6 ካለው ጋር ሊሆን ይችላል። የእግዚአብሔርን ዕቃ ጦር ‘‘ሁሉ’’ ያስፈለገበት ምክንያት የሕይወት ደካማ ጎናችንን ከሰይጣን አጠቃላይ ጥቃት ለመከላከል ነው።

> መልሶችን ይተንትኑ

ከላይ የተዘረዘሩትን መመዘኛዎች በመጠቀም፥ መልሶችዎን ይተንትኑ። በተጨማሪም ማብራሪያ መጻሕፍትን በመመልከት፥ ሌሎች የእግዚአብሔር ሰዎች ስለ ጽሑፉ የተናገሩትን ልብ ይበሉ። ለምሳሌ አንደኛው ማብራሪያ ሰጪ እንዲህ በማለት ይጽፍ ይሆናል፥ ‘ልበሱ’ የሚለው ግሪክኛ ትእዛዛዊ አንቀጽ የሚገልጠው፥ አማኞች የራሳቸውን ሳይሆን፥ የእግዚአብሔርን ሙሉ የጦር ዕቃ በቅፅበት የመልበስ ኃላፊነት ያለባቸው መሆኑን ነው።

> መልሶቹን ከሕይወት ጋር ማዛመድ

የኛ አጻፋ የሚያስፈልገው የሰይጣን "አጣዳፊ" ጥቃት የቱ ነው? በአሁኑ ዘመን ከሰይጣን ጋር የሚደረጉ አንዳንድ የውጊያ ሁኔታዎችን ያሰላስሉ። በውጊያው ውስጥ በክርስቶስ በርትተን የምንቆምባቸውን መንገዶችና እርስዎ፥ እንዲሁም ሕዝቦችዎ ዘዴዎቹን የሚተገብሩባቸውን ሁኔታዎች ይመዝግቧቸው።

ደረጃ 1፡- ክፍለ ምንባቡን ያጥኑት (የደረጃ 1 አከፋፈል ወይም ንድፍ)

I. ምልከታ

ሀ. ቃላትን ልብ ይበሉ

1. ረጃጅም ቃላት
2. ያልተለመዱ ቃላት
3. የተደጋገሙ ቃላት

ለ. ግንኙነቶችን ልብ ይበሉ

1. ሰዋስዋዊ ተዛምዶዎች
2. አመክንዮአዊ (Logical) ተዛምዶዎች
3. ቅደም ተከተላዊ ወይም መልክዓ-ምድራዊ ተዛምዶዎች
4. ሥነ-ልቡናዊ ተዛምዶዎች
5. አገባባዊ ተዛምዶዎች
   ሀ) የመጽሐፍ ቅዱስ ዐውደ ንባብ
   ለ) የመጽሐፍ ቅዱሳዊው መጽሐፍ ዐውደ ንባብ
   መ) የክፍሉ ዐውደ ንባብ
6. ሥነ-ጽሑፋዊ ግንኙነቶች
   ሀ) ማስተማር
   ለ) ትረካ
   መ) ግጥም/ቅኔ
   ረ) ምሳሌዎች
   በ) ተአምራት
   ተ) ትንቢት

II. መፈለግ

ሀ. ጥያቄዎችን ማቅረብ

1. ለቃላት የሚቀርቡ ጥያቄዎች

ሀ) እነዚህ ቃላት በዚህ ዘመን ያላቸው ትርጉም ምንድነው?

ለ) በተጻፉበት ጊዜ የነበራቸው ትርጉም ምን ነበር?

መ) መጽሐፍ ቅዱስ፥ ደራሲው እና ደራሲዎች ሌላ ስፍራ እንዴት ነው በቃላቱ የተጠቀሙባቸው?

2. ለተዛምዶዎች የሚቀርቡ ጥያቄዎች

ሀ) ሰዋሰዋዊ ግንኙነቶች

1) ጊዜ
2) ቁጥር
3) ጾታ

ለ. አመክንዮአዊ (Logical) ግንኙነቶች

1. መነሻና መድረሻ
2. ምክንያት
3. ውጤት
4. ንጽጽር
5. ውድድር
6. ሁኔታዎች
7. ዓላማ

መ. ቅደም ተከተላዊ ወይም መልክዓ-ምድራዊ ግንኙነቶች

ረ. ሥነ-ልቡናዊ ግንኙነቶች

ሰ. አገባባዊ ግንኙነቶች

1. የመጽሐፍ ቅዱስ አገባብ

ሀ) ታሪካዊ አገባብ

ለ) የመጽሐፍ ቅዱስ ወይም ሥነ-ጽሑፋዊ አገባብ

መ) ባሕላዊ አገባብ

ረ) ሥነ-መለኮታዊ አገባብ

2. የመጽሐፉ አገባብ

3. የክፍሉ አገባብ

ሸ. ሥነ-ጽሑፋዊ ግንኙነቶች

1. ማጠቃለያ፡- የጥያቄዎች ዓይነት

ሀ) የመነሻ (Background) ጥያቄዎች

ለ) የእውነት ጥያቄዎች

መ) የፍቺ ወይም ትርጉም ጥያቄዎች

ረ) የትግበራ ጥያቄዎች

ቀ. ጥያቄዎችን መመለስ

በ. መልሶችን መተንተን "አምስት መመዘኛዎች"

1. እውነተኛነት

2. አንድነት ወይም ወጥነት

3. ተዛማጅነት

4. ግልጥነት

5. ታማኝነት

ተ. መልሶችን መተግበር

1. ምን ዓይነት ትግበራ?

2. ትግበራው ምንድነው?

3. የትግበራ እርግጠኛ መሠረት ምንድነው?

4. አድማጮች ወይም አንባቢያን፥ የትግበራው መሠረት የጽሑፉ ሥልጣን ስለመሆኑ እርግጠኞች እንዲሆኑ ላደርጋቸው የምችለው እንዴት ነው?